

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Opera Anasanat Dalı

**RİCHARD WAGNER, GIUSEPPE VERDİ VE ESERLERİ
ARASINDAKİ BENZERLİKLER**

Erdem BAYDAR

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2014

RİCHARD WAGNER, GIUSEPPE VERDİ VE ESERLERİ ARASINDAKİ BENZERLİKLER

Erdem BAYDAR

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Opera Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

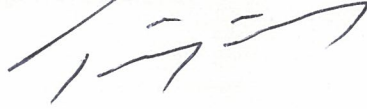
Ankara, 2014

KABUL VE ONAY

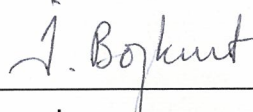
Erdem Baydar tarafından hazırlanan "Richard Wagner, Giuseppe Verdi ve Eserleri Arasındaki Benzerlikler" başlıklı bu çalışma, 19.06.2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Sanat Çalışması Raporu olarak kabul edilmiştir.

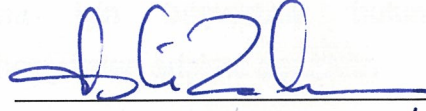
Prof. Binnur EKBİR

Doç. Burak TÜZÜN

Yrd. Doç. İrem BOZKURT (Danışman)

Aylin İPEKÇİOĞLU

Maia CHIKHRADZE

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğuna onaylarım.

Prof. Dr. Türev BERKİ

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

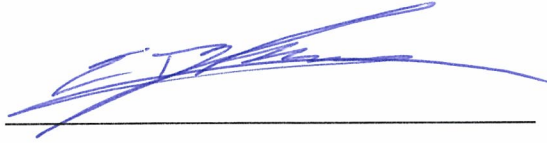
Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

× Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumunyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

19.06.2014

Erdem BAYDAR

TEŞEKKÜR

Sanat alıőması raporunun ortaya çıkma suresinde benden hiçbir yardımı esirgemeyen hocam ve tez danıőmanım Sn. Yrd. Doç. İrem Bozkurt'a, yurtdıőındaki kaynak araőtırmam sırasında bana yardımcı olan ve çalıőmama derinlik kazandıran Bayreuth niversitesinden Maik Schaarschmidt'e ve beni her zaman destekleyen eőim Eva Maria Tholen Baydar'a sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

ÖZET

BAYDAR, Erdem. Richard Wagner, Giuseppe Verdi ve Eserleri Arasındaki Benzerlikler, Sanat Çalışması Raporu, Ankara 2014

Operanın altın çağı olarak bilinen on dokuzuncu yüzyılın ortaları, iki büyük besteci tarafından yönlendiriliyordu: Richard Wagner ve Giuseppe Verdi. Bu tezde birbirinden tamamen farklıymış gibi görülen bu iki büyük besteciye inceleyerek; onların ve eserlerinin arasındaki benzerlikleri bulmak amaçlanmıştır.

On dokuzuncu yüzyılda opera dünyasını yöneten iki büyük besteci birbirlerinden çok farklı ülkelerden ve geleneklerden geliyorlardı: Almanya'dan Richard Wagner ve İtalya'dan Giuseppe Verdi. Biri Weber, Beethoven ve Meyerbeer'den etkilenirken diğeri Rossini, Bellini ve Donizetti'nin etkisinde kalmıştı. Biri efsaneleri konu alırken diğeri ise Shakespeare'i, Lord Byron'u ve Schiller'in eserlerini konu alıyordu. Biri kendi operalarının librettolarını kendi yazarken; diğeri Librettistlerini dikkatlice seçiyordu. Biri Almanya'nın bir metropolünde doğmuşken diğeri bir İtalyan köyünde doğmuştu. Biri Alman Kültlerine inanırken diğeri dindar bir hıristiyandı. Biri büyük bir çapkinken; diğeri sadık bir kocaydı. Onlar gerçekten bu kadar birbirlerinden farklı mıydılar yoksa öyle mi görünüyorlardı?

Bu çalışma raporunda, bu bestecilerin hayat ve eserleri analiz edilecek ve aralarındaki benzerlikler gösterilecektir. Bu çalışma raporu bu besteciler hakkında ayrıntılı bilgi vererek eserlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak ve şan, opera eğitimi alan bireylere yardımcı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: On dokuzuncu yüzyıl, opera, Wagner, Verdi.

ABSTRACT

BAYDAR, Erdem. Richard Wagner, Giuseppe Verdi and The Similarities Between Their Works, Ankara, 2014

The mid 19th century was known as the golden age of opera which was dominated by two great composers: Richard Wagner and Giuseppe Verdi. In this work I have aimed to study these two great Composers who seem to be completely different than each other and try to find the similarities between these two composers and their works.

The two giant composers of the 19th century who were ruling the opera world, seem to be coming from completely different backgrounds and traditions: Richard Wagner from Germany, Giuseppe Verdi from Italy. One was influenced by Weber, Beethoven and Meyerbeer and the other one by Rossini, Bellini and Donizetti. One has composed operas that were built on myths and the other one has chosen Shakespeare's, Lord Byron's and Schiller's Works instead. One has because of his concept of opera has written his own librettos and the other one has chosen his Librettists quite carefully. One was born in a major city in Germany and the other one in a village in Italy. One was believed to be a German Cult admirer and the other one a religious christian. One was a famous womaniser and the other one a faithful husband. Were they and their Works really so different than each other or did they seem to be so?

In this work, the lives and the works of these composers will be analysed and the similarities and the differences will be shown. This work will give detailed information about these composers and will help the students who study opera singing.

Keywords: The 19th century, opera, Wagner, Verdi.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
BÖLÜM 1: GİRİŞ VE AMAÇ	1
1.1. GİRİŞ	1
1.2. AMAÇ	1
1.2.1 Araştırmanın Amacı	1
1.2.2 Araştırmanın Önemi	2
BÖLÜM 2: RICHARD WAGNER	
2.1. WAGNER'İN KİŞİLİĞİ	13
2.2. WAGNER'İN KUTUPLAŞTIRMASI VE ELEŞTİRİLER	14
2.2.1. Friedrich Nietzsche ve Wagner	14
2.2.2. Franz Liszt ve Wagner	16
2.2.3. Nikolay Andreyeviç Rimski-Korsakof ve Wagner	16
2.2.4. Thomas Mann ve Wagner	17
2.2.5. Theodor W. Adorno ve Wagner	17
2.2.6. Marcel Prawy ve Wagner	18
2.3. WAGNER VE İRKÇILIK	18
2.3.1. Wagner ve Hitler	20
2.3.2. Wagner ve Hayvan Severliği	20
2.4. WAGNER'İN ÖNEMLİ YAYINLARI	21
2.4.1. Wagner'in Yayınladığı Önemli Eserler	21
2.4.2. Richard Wagner'in Sahne Eserleri	23

2.4.3. Wagner'in Diğer M¼zik Eserlerinden Seçmeler	26
BÖLÜM 3: GIUSEPPE FORTUNINO FRANCESCO VERDI	27
3.1. VERDI'NİN ESERLERİ	35
3.1.1. Verdi'nin Opera Eserleri	35
3.1.2. Verdi'nin Dini Müzik Eserleri	36
3.1.3. Verdi'nin Oda Müziği Eserleri	37
3.1.4. Verdi'nin Kantatları	38
BÖLÜM 4: RICHARD WAGNER VE GIUSEPPE VERDI ESERLERİ ARASINDAKİ BENZERLİKLER	39
BÖLÜM 5: SONUÇ	52
BÖLÜM 6: YÖNTEM	53
6.1. ARAŞTIRMA MODELİ	53
6.2. VERİLERİN TOPLANMASI	53
6.3. EVREN VE ÖRNEKLEM	53
6.3.1. Evren	53
6.3.2. Örneklem	53
KAYNAKÇA	54

BÖLÜM 1: GİRİŞ VE AMAÇ

1.1.GİRİŞ

Opera, genellikle konusunu tarihten, mitolojiden, efsanelerden, edebi eserlerden veya güncel olaylardan alan; içinde görsel sanatların tümünü barındırabilen (Dans, Dekor, Kostüm, Işık vb.) tiyatral formda bir müziksel sahne eseridir. İçinde birçok sanat türünü barındırması nedeni ile “bütün sanatların zirvesi” olarak da adlandırılan Opera, yüzyıllarca sevilerek izlenen ve dinlenen bir sanat türü olmuştur. Özellikle 19. yüzyılda yaşamış olan Ludwig van Beethoven, Gaetano Donizetti, Gioacchino Rossini, Giacomo Puccini, Giuseppe Verdi, Carl Maria von Weber ve Richard Wagner gibi büyük Alman ve İtalyan bestecilerinin öne çıkan eserleri ile altın çağını yaşamıştır. Bahsedilen dönemin eserleri hala günümüzde severek dinlenilmekte ve icra edilmektedirler.

Bu araştırmada 19. Yüzyıl Alman ve İtalya opera ekollerinin en büyük temsilcileri olarak kabul edilen Richard Wagner ve Giuseppe Verdi'nin opera eserleri incelenerek; kaynak tarama, analiz ve uzmanlarla röportaj gibi metotlar kullanılarak birbirlerinden çok farklıymış gibi görünen bu iki büyük bestecinin eserleri arasındaki benzerlikler araştırılmıştır.

1.2. AMAÇ

1.2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Alman ve İtalyan Opera repertuarlarının önde gelen bestecileri Giuseppe Verdi ve Richard Wagner'in yaşamları ve eserleri incelenerek ve bu eserleri seslendiren, canlandıran ve sahneye koyan sanatçıların fikir, yorum ve tecrübelerinden faydalanarak bu iki bestecinin

eserleri arasındaki benzerliklerin ve farklılıkların araştırılması ve bu sayede daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır.

1.2.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma Opera Sanatçıları ve Şan bölümü öğrencileri için Alman ve İtalyan Opera Ekollerinin arasındaki benzerlikleri göz önüne sermesi; dolayısıyla çalışmalarında yardımcı olabilecek olması açısından önem taşımaktadır.

BÖLÜM 2: RICHARD WAGNER

Wilhelm Richard Wagner 22 Mayıs 1813 tarihinde Leipzig’de doğmuş ve 13Şubat 1883’te Venedik’te ölmüştür. Kendisi bir Alman besteci, dramaturg, şair, yazar, rejisör ve şeffir. 19. Yüzyılın en önemli klasik müzik karakterlerinden biridir. Eserleri klasik müziğin teorik ve pratik yapısını temelden değiştirmiştir. Kendisi tarafından bulunan ve uygulanan “Komple Sanat Eseri” kavramı çerçevesinde eserlerinin librettosunu, müziğini ve reji içeriğini de kendisi yazmıştır.

Örnek 2.1. Richard Wagner

Richard Wagner, Carl Friedrich Wagner ve Johanna Rosine Wagner çiftinin dokuzuncu çocuğu olarak Leipzig’de dünyaya gelir. 23 Kasım 1813 tarihinde doğumunun altıncı ayında babası tifüs nedeniyle vefat eder. Wagner’in annesi, 28 Ağustos 1814 tarihinde aile dostları olan sanatçı Ludwig Geyer ile evlenir. Ancak iki sene sonra üvey babası Ludwig Geyer de vefat eder. Bu evlilik nedeniyle başlarda Richard Geyer olarak tanınan Richard Wagner, bir süre üvey babasının kardeşinin yanında kaldıktan sonra, ailesinin yanına geçerek Dresden’de okula başlar. 1826 tarihinde Richard’ın tiyatro sanatçısı olan kız kardeşi Rosalie, Prag Tiyatrosuna kabul edilince; aile Prag’a taşınır. Bu arada

Dresden’de kalan Richard Wagner, Doktor Böhme ailesinin yanına emanet verilir.

1827’de Almanya’ya dönen ailesinin yanına Leipzig’e taşınan Wagner artık resmi olarak Richard Wagner adını alarak, Leipzig’de okula devam eder. Bu sırada Sophokles’in eserlerini tercüme eden, Goethe ile birlikte çalışmakta olan öz amcası filolog Adolph Wagner’in derin etkisinde kalır. Bu arada Shakespeare ve Hoffmann gibi birçok romantik yazarı yakından inceleme fırsatı bulan Richard Wagner, ilk eseri olarak Shakespeare stilinde “Leubald” isimli beş perdelik ilk tiyatro eserini yazar.

On altı yaşında Leipzig’de Beethoven’ın operası Fidelio’yu dinleyen Wagner müzisyen olmaya karar verir. Hemen ardından 1829 tarihinde ilk sonatlarını ve yaylı kuartetlerini besteler, ardından da 1830 yılında bunları, ilk uvertürleri izler.

1831 yılında Leipzig Üniversitesinde kompozisyon okumaya başlayan Wagner, Christian Theodor Weinlig’den¹ kompozisyon dersleri alır. Yeteneği hemen keşfedilen Wagner’in hocasına atfettiği si bemol majör piyano sonatı hemen ertesi yıl Breitkopf – Haertel² yayın evi tarafından basılır.

Özellikle E. T. A. Hoffmann³ etkisinde kalarak “Die Hochzeit” (Evlilik) isimli ilk operasını bestelese de kız kardeşi Rosalie tarafından çok arabesk bulunan ilk operasını yırtar atar. Eserden (WWV31) geriye birkaç koleksiyoncuda bulunan partiyon parçalarından başka hiç bir şey kalmamıştır.

Politikaya ilgi gösteren Wagner kısa süreliğine öğrenci organizasyonu “Corps Saxonia Leipzig”e girmiş ancak bu organizasyonun Polonya’daki solcu ayaklanmasına destek vermemesi üzerine hayal kırıklığına uğrayarak bu gruptan çıkmıştır.

¹**Christian Theodor Weinlig:**1780 – 1842 yılları arasında yaşamış, Alman hukukçu, besteci, müzik pedagogu ve koro şefi.

²**Breitkopf – Haertel:** 1719 yılında Almanya’da kurulmuş yayınevi.

³**E. T. A. Hoffmann:** Ernst Theodor Amadeus Hofmann 1776 – 1822 yılları arasında yaşamış, yazar, besteci, müzik eleştirmeni, karikatürist.

1833 yılında devrimci düşünür Heinrich Laube⁴ ile tanışan Wagner Almanya’da gençlerin başı çektiği bir devrim yapılması gerektiği fikrini benimser. Bu sıralarda “Die Feen” (Periler) operasını bestelemeye başlayan Wagner Würzburg Operasında koro şefi olur. Çevre tiyatrolarda da yaz sezonunda şeflik yapan Wagner ileride ilk eşi olacak Minna Planer ile tanışır. 1836 tarihinde “Das Liebesverbot” (Aşk Yasağı) adlı operası Genel Müzik Direktörlüğünü yaptığı Magdeburg Operasında sahnelenir. Minna Planer’in Königsberg tiyatrosuna angaje olmasıyla Königsberg’e taşınan çift 24 Kasım 1836’da evlenir.

Lüks hayata düşkün olan Wagner aldığı borçları ödeyemeyerek 1837 yılında Riga’ya kaçar. Haziran ayında eşi Minna zengin bir tüccarla kaçsa da pişman olarak Ekim ayında kendisine, Riga’ya döner. Riga’daki şeflik yıllarında ilk başarılı operası olan Rienzi’nin text ve partitür yazımlarına başladığı gibi Wilhelm Hauff⁵’un Uçan Hollandalı masalıyla da tanışır. Riga’da da borçlanan Wagner, eski borçlarından dolayı Almanya’ya da dönemediği için eşi ile birlikte Rus – Doğu Prusya sınırını gizlice geçerek Thetis isimli küçük bir tekne ile Londra’ya doğru yola çıkar. Yolda birçok fırtına ve batma tehlikesi atlatarak Norveç fiyordlarına sığınmak zorunda kalır. Bu maceralı yolculuk Uçan Hollandalı operasına ilham verir. Kısa bir Londra konaklamasından sonra Paris’e geçen besteci burada Giacomo Meyerbeer⁶ ile tanışır.

1840 – 1841 yıllarını Paris’te geçiren Wagner Rienzi operasını bitirdiği gibi Uçan Hollandalı’nın bestesine de başlar. Heinrich Heine⁷ ve Franz Liszt⁸ ile tanışır. Ekonomik olarak çok zor koşullarda yaşamakta olan Wagner, Uçan Hollandalı operasının taslaklarını “Le vaisseau fantome”adı altında beş yüz frank karşılığında Paris operasına satmak zorunda kalır.

⁴**Heinrich Laube:** Tam adı ile Heinrich Rudolf Constanz Laube 1806 – 1884 yılları arasında yaşamış, Alman yazar.

⁵**Wilhelm Hauff:** 1802 – 1827 yılları arasında yaşamış Alman yazar.

⁶**Giacomo Meyerbeer:**1791 – 1864 yılları arasında yaşamış Fransız operası uzmanı Alman besteci, şef.

⁷**Heinrich Heine:** 1797 – 1856 yılları arasında yaşamış Alman şair, yazar ve gazeteci.

⁸**Franz Liszt:** 1811 - 1886 yılları arasında yaşamış Avusturyalı – Macar besteci, piyanist, şef.

Paris yıllarında Fransız devrimini de yakından inceleyen Wagner, bütün dünya’da bir halk devrimine ihtiyaç olduğuna inanmaya başlar. Ludwig Feuerbach⁹’ın dini eleştiren fikirlerinden, Fransız ön sosyalistlerinden ve modern anarşistlik felsefesinin kurucularından Pierre – Joseph Proudhon’dan etkilenir. Mülk kavramının içeriği üzerine kafa yorar. “Mülk kişiye avantaj sağladığı sürece tehditkârdır ve başkasının hakkını gasp etmektir. Bu da sadece yıkım getirir.” fikrini benimser. Bu fikir Nibelungen drama’sının yani “Der Ring des Nibelungen’in” ana felsefesini oluşturur.

1842 yılında operası Rienzi’yi sahnelemek için Dresden’e çağırılan Wagner buraya yerleşir. 20 Ekim 1842’de sahnelenen Rienzi, Wagner’e büyük ün kazandırır. 1843’te Uçan Hollandalının prömiyeri olur. Bu arada koro eserleri besteleyen Wagner çok başarılı olsa da dini eserlerden uzak durma kararı alır.

Örnek 2.2. Erdem BAYDAR - Uçan Hollandalı – Hollandalı. (Meiningen, 2007).

1844 yılında “Tannhaeuser und der Saengerkrieg auf der Wartburg”üzerinde çalışan Wagner, 1845 yılı ortasında da “Meistersingern von Nürnberg” operasınada başlar. Bu sıralarda eski Germen efsaneleri ile ilgilenmekte olan

⁹Ludwig Feuerbach: 1804 – 1872 yılları arasında yaşamış Alman filozof, antropolog.

Wagner, özellikle Nibelungen ve Gral efsaneleri üzerine çalışır ve kafasında “Lohengrin” operasının içeriğini şekillendirir.

Yeni ilham kaynakları bulmak için 1848 yılı yazında Wagner Viyana’ya gider. Dönüşte Dresden’de ünlü Rus anarşist Michail Bakunin ile tanışan Wagner ileride Mart Devrimi¹⁰’ni yapma girişiminde bulunacak olan gruba katılır. Tiyatro reformu üzerine de kafa yoran Wagner halkın hayatında sanatın yeri üzerine fikirlerini “Devrim” isimli bir kitapta yayınlar. Yine bu zamanda Die Wibelungen:

“Efsanedeki Dünya Tarihi” isimli kitabını yayınlar ki bu eser “Der Ring des Nibelungen’nin” öncüsü olarak kabul edilmektedir. Aynı anda hazırladığı “Siegfried” ve “Jesus von Nazareth” eserleri büyük benzerlikler gösterir. Jesus von Nazareth, Nazarethli İsa demektir ve Siegfried de zaten İsa’yı temsil etmektedir. Dini konulara girmeden, tepki çekmeden dini ve kültürel kritiklerini Siegfried karakteri üzerinden İsa’yı düşünerek yapmıştır.

1849 baharında Dresden’de gerçekleşen Mayıs ayaklanmasında aktif rol aldığı için sahte bir pasaport ile Zürih’e kaçmak zorunda kalır. Burada Mathilde Wesendonck ile tanışan ve büyük bir aşk yaşayan Wagner; Wesendonck Liedlerini besteler. Bu sırada “Sanat ve Devrim”, “Geleceğin Sanatı” ve “Opera ve Drama” isimli kitaplarını yayınlar. Soylu Mathilde Wesendock¹¹ ile olan ilişkisini öğrenen eşi onu terk ederek Dresden’e yerleşir. Wagner ise Venedik’e taşınır ve burada “Tristan und Isolde”nin ikinci perdesini besteler. Bu operada daha önce bestelediği Wesendonck Liedlerinden ikisini Arya formuna dönüştürerek kullanır.

1859 baharında Avusturya egemenliği altında olan Venedik’i terk etmek zorunda kalan Wagner Luzern’e taşınır ve burada “Tristan und Isolde” operasını tamamlar. Ardından tekrar Paris’e yerleşen Wagner’e kendisini affeden eşi

¹⁰**Mart Devrimi:** 1848 – 1849 yıllarında Almanya’da gerçekleşen başarısız devrim girişimi.

¹¹**Mathilde Wesendonck:** 1828 – 1902 yılları arasında yaşamış Alman şair ve soylu. Otto von Wesendonck’un eşi.

Minna eşlik eder. 1860'da Saksonya kralının kendisini affetmesi ile tekrar Alman topraklarına ayak basma hakkını kazanır.

1861 tarihinde Paris'teki Opera Garnier için Tannhaeuser'in Paris versiyonunu besteler. Bunun için ilk sahneyi yeni baştan yazar ve esere bir bale sahnesi ekler. Buna rağmen büyük bir başarısızlıkla sonuçlanan prömiyer bir skandala dönüşür. Eserinin şef tarafından sabote edildiğini düşünen Wagner eserini geri çeker. Ardından Paris'i terk eden Wagner; Karlsruhe, Venedik ve Viyana şehirlerinde ikamet eder. 1862 yılında müzik evi Franz Schott'un siparişi üzerine "Die Meistersinger von Nürnberg"i bestelemeye başlar.

1862 yılının Temmuz ayında Tristan operasının dünya prömiyerini yapmak üzere Viyana'ya giden Wagner, Penzing'e yerleşir. Üst üste gelen birçok talihsizlik nedeniyle gerçekleşemeyen bu prömiyer yerine Wagner, İmparatoriçe Elizabeth'in huzurunda "Der Ring des Nibelungen"ın sahnelerinden oluşan konserler yapar. 1864 baharında yine borçlulardan kaçmak zorunda olan Wagner, Zürih'e yerleşir.

1864'te Münih'te o sırada 18 yaşında olan Bavyera Kralı II. Ludwig ile tanışır. Bundan sonra kralın sadece en sevdiği bestecisi olmakla kalmayıp aynı zamanda aldığı her türlü politik kararda ona yön gösteren bir nevi "manevi babası" olur. Kral, bu arada kendisine Münih'te bir ev tahsis etmiş ve en yakın arkadaşı olmuştur. O sırada ünlü besteci ve orkestra şefi Hans von Bülow ile evli olan Franz Liszt'in kızı Cosima ile yaşamaya başlar.

1865'te çiftin ilk çocukları Isolde doğar. 10 Haziran 1865'te Tristan ve Isolde'nin Dünya Prömiyeri Münih'te gerçekleşir. Kral ile olan aşırı yakınlığı ve savurganlığı yüzünden büyük tepki çeken Wagner, aralık ayında tekrar İsviçre'ye kaçmak zorunda kalır. 1866 yıllarında Fransa'nın Toulon, Lyon ve Marsilya şehirlerinde ikamet eder.

Örnek 2.3. Cosima Bülow - Wagner

25 Ocak 1866 yılında hala nikâhlı eşi olan Minna, Dresden’de ölür. 22 Mayıs 1866’da Kral Ludwig’den beklenmeyen bir ziyaret alır. Krallıktan feragat edip Wagner’in yanında kalmak isteyen genç kralı, Wagner zorda olsa ikna edip Münih’e geri yollar. 17 Şubat 1867’de Cosima ve Richard çiftinin ikinci çocukları Eva dünyaya gelir. 21 Haziran 1868 tarihinde Meistersinger operasının Münih’te dünya prömiyeri gerçekleşir. 8 Kasım 1868’de Wagner Nietzsche¹² ile tanışır. 6 Haziran 1869’da Cosima ve Richard çiftinin üçüncü çocukları Siegfried dünyaya gelir. Her ne kadar Wagner Ring’i bir bütün olarak sahnelemek istese de Kral Ludwig’in ısrarı üzerine 22 Eylül 1869’da Das Rheingold’un, 26 Haziran 1870’de “Die Walküre”nin Dünya Prömiyerlerini gerçekleştirir.

18 Temmuz 1870’de Cosima kocası Hans von Bülow’dan boşanır ve 25 Ağustos’ta Cosima ve Richard Wagner Luzern’de bir Protestan kilisesinde evlenirler. 1871 yılında modern rejî’nin kurucusu olan Saksonya ve Meiningen Dükü Hans Georg ile eserlerinin rejisinin nasıl yapılacağı konusunda anlaşamaz ve “Der Ring Des Nibelungen”i sahnelemek için seçtiği yer olan Meiningen’den vazgeçerek Bayreuth’ta karar kılar.

¹²**Nietzsche:** Tam adı ile Friedrich Wilhelm Nietzsche 1844 – 1900 yılları arasında yaşamış Alman filozof ve şair.

Örnek 2.4. Modern Rejinin kurucusu Saksonya ve Meiningen Dükü HansGeorg

Wagner, İlk Alman Cumhurbaşkanı olan Prens Otto von Bismarck ile Berlin’de görüşse de istediği maddi desteği alamaz. 1872 yılında festivalin masraflarını karşılamak için Kontes Schleinitz’in desteği ile Wagner derneğini kurar.

1872 yılında Wagner ve ailesi Bayreuth’a taşınır. 22 Mayıs 1872 yılında festival binasının yapımı başlar. 1873 yılında festival derneğine, maddi destek sağlamak için sayısız konserler yapar. Bu sırada hayranları Bruckner¹³ ve Nietzsche’nin kendisini ziyaret eder. Aralık 1873 tarihinde kendisine “Maximilian Sanat ve Bilim Ödülü” verilir. 21 Kasım 1874 tarihinde “Ring des Nibelungen”in bestesi biter ve Wagner eserini Bayreuth Festivalini ve kendisini son anda yaptığı bir bağışla kurtaran Kral Ludwig’e adar.

1875 yılında festival binası tamamlanmıştır ve provalar başlar. Wagner festival binasında alışlagelmişin dışında bir şey denemek ister: Görünmez bir orkestra! Orkestra çukurunun üzeri kapatılarak seyircinin orkestrayı görmesi engellenir. Bu sayede ses, mistik bir zeminden geliyor gibi hissedilir ve orkestra

¹³**Bruckner:** Tam adı ile Anton Bruckner 1824 – 1896 yılları arasında yaşamış Avusturyalı besteci.

görünmediği için bütün dikkat, sadece müziğe verilir. Akustiği korumak için koltuklar da sadece tahtadandır ve yan taraflarda localar bulunmaz.

Örnek 2.5. Festspielhaus Bayreut

13 Ağustos 1876 tarihinde İmparator I.Wilhelm'in açtığı Bayreuth Festivalinde "Ring" ilk defa komple seslendirilir. 1877'den 1879'a kadar Wagner Bayreuth'daki evi Wahnfried'de "Parsifal" üzerine çalışır. Londra seyahati sırasında Kraliçe Victoria tarafından kabul edilir. 31 Aralık 1879'da tekrar İtalya'ya yola çıkan Wagner, Napoli, Ravello, Siena ve Venedik şehirlerini ziyaret eder. Bayreuth'da yayınlanacak olan "Din ve Sanat" isimli kitabını yazar.

Yoğun çalışma temposu nedeniyle sağlık problemleri yaşayan Wagner iklimin daha ılıman olması nedeniyle ailesi ile birlikte Sicilya'ya yerleşir. 13 Ocak 1882'de Palermo'da "Parsifal"i bitirir. Kral Ludwig için yapılan bir özel temsilin ardından (kral ile son karşılaşmasıdır) 26 Temmuz 1882 tarihinde ikinci Bayreuth Festivalinde Parsifal'in Dünya Prömiyerini yapar.

Örnek 2.6.Erdem BAYDAR Parsifal'de Klingsor Rolünde. (Meiningen,2010)

16 Eylül 1882 tarihinde Wagner ve ailesi tekrar Venedik'e dönerler ve Franz Liszt ile birlikte zaman geçirirler. 25 Aralık 1882 tarihinde eşi Cosima'ya doğum günü hediyesi olarak Teatro La Fenice'de kendi gençlik senfonisi olan Do Majör Senfoni'yi yönetir.

13 Şubat 1883'de Palazzo Vendramin – Calergi'de saat 15.00 civarlarında odasında "İnsanın İçindeki Dişi" adlı makalesini yazarken vefat etmiştir. 18 Şubat'ta tabutu Bayreuth'da evleri Wahnfried'in bahçesinde Götterdaemmerung'dan Siegfried'in cenaze marşı eşliğinde toprağa verilmiştir.

Örnek 2.7. Günümüzde Wagner Müzesi Olarak Kullanılmakta Olan Villa
a) Wahnfried Önden Görünüm

b) Wahnfried Arkadan Görünüm

2.1. WAGNER'İN KİŞİLİĞİ

Wagner daha gençliğinde bir dahi olduğundan emindi. “50 sene içerisinde bu müzik dünyasının hâkimi olacağım” sözü kendisine aittir. 1,66 cmolan boyu ile kısa olsa da karşısında ki kişide büyük bir etki bırakabiliyordu. Ünlü Viyana’lı eleştirmen Eduard Hanslick’in dediği gibi:

“Wagner monoton bir Sakson aksanı ile inanılmaz hızlı ve çok konuşuyordu. Devamlı kendisinden ve eserlerinden bahsediyor, yapmak istediği reformları ve planlarını anlatıyordu. O devamlı kendisi ile meşgul olmanın ve egoizmin vücuda gelmiş haliydi. Başkalarının fikirlerine karşı saygısız ve ilgisizdi. Ancak ilginç bir biçimde çok çabuk arkadaş edinebiliyor ve onları büyüleyebiliyordu. Sadece müziği ile kalmayıp kişiliği ile de hipnotize eden bir güçtü. Bu yüzden kendisi enerji ve yeteneğin vücuda geldiği bir fenomendi.” (Eduard Hanslick: Aus meinem Leben. Sayfa 27. (Hayatımdan Alıntılar) Berlin 1911)

Lafını esirgemeyen dobra bir insan olarak tanınan Wagner etrafındaki insanları kendisi ve sanatı için kazanmayı çok iyi biliyordu, örneğin Frans Liszt ve Otto Wesendock¹⁴. Çok sevecen olabiliyor; karşısındaki kişilerden kendisi ve sanatı için destek talep ediyor, onları kazanabiliyordu. Maddi problemlerini “küçük önemsiz borçlar” olarak gören Wagner’in bu problemleri Kral II.Ludwig ile tanışana kadar çözülmemişti.

2.2. WAGNER’İN KUTUPLAŞTIRMASI VE ELEŞTİRİLER

Fransz Liszt’in kızı olan Cosima Wagner, idolü ve ileride kocası olan Wagner’i yavaş yavaş sağcı sahneye çekmeyi başardı. Kendisini tamamen reddeden Brahms ve Çaykovsky gibi besteciler dışında ünlü filozof Nietzsche ve Adorno da halkı, müzik ve fikirleri insanları etkisi altına alan Wagner’e karşı uyarılmışlardır.

2.2.1. Friedrich Nietzsche ve Wagner

1844 – 1900 yılları arasında yaşamış olan filozof Friedrich Nietzsche başlarda “Wagner’in Müziğinin Ruhundan Trajedinin Doğumu” adlı eserinde Richard Wagner’i Alman kültürünü yenileyen büyük düşünür, besteci olarak lanse etse de, daha sonra fikri tamamen değişmiştir. “Menschliches, Allzumenschliches” adlı eserinden başlayarak Wagner’i tamamen eleştiren bir yol seçmiştir.

¹⁴**Otto Wesendock:** Tam adıyla Otto Friedrich Ludwig Wesendonck 1815 – 1896 yılları arasında yaşamış Alman tüccar. Mathilde Wesendock’un kocası.

Nietzsche, Wagner'in ilk eserleriyle başlayıp; son eseri olan "Parsifal"de en üst seviyesine çıkan; sanatın ve dinin bir bütün olması fikrine karşı çıkar. Wagner'in "Sanat ve Din" adlı kitabında işlediği felsefeyi tamamen reddeder. Nietzsche, Wagner'in eserlerinde kullandığı Alman mitoloji karakterlerinin aslında dini kişilikleri temsil ettiğini anlamıştır ve bunları kullanarak yeni bir kültür harmanlamasını çok tehlikeli bulur. Wagner felsefe ve müziğini bağnazca savunan Bayreuth Wagneryan¹⁵larının ruhsal ve entelektüel seviyeleriyle dalga geçen Nietzsche, yine de Wagner'in vazgeçilemeyecek bir besteci ve düşünür olduğunu kabul eder.

Nietzsche Parsifal eserinden sonra Wagner ile fikir ayrılığına düşse de Wagner'in daha erken eserlerini, özellikle Ring'i çok beğendiği bilinmektedir. Kendisi de Schopenhauer¹⁶'ın öğrencisi olan Nietzsche Ring'de hocası Schopenhauer'ın Wagner'in bu trilojisi (aslında üç değil dört eserdir) üzerindeki etkisini incelemiştir. Ulaştığı sonuçta "Bu dünyadaki her şey yok olmaya mahkûmdur. Öyleyse yok olmak yani eskinin Götterdammerung¹⁷'u çözümün ta kendisidir."

1889'da ki ciddi rahatsızlığından hemen önce yazdığı "Ecce homo", "Götzen – Daemmerung" ve "Wagner Olayı" eserlerinde Wagner hakkındaki fikirlerinin tamamen değiştiği görülür. "Nietzsche contra Wagner" adlı 1888 yılında, yayınladığı son eserinde Wagner'i ve Almanları acımasızca eleştirir.

"Parsifal yalan, intikam ve hayatı zehirlemek üzerine kurulu bir eserdir. Kısaca Parsifal kötü bir eserdir. – Bakirlik telkini, doğaya aykırılığın kışkırtılmasından ileri gidememektedir. Parsifal'i duyumsallığa bir saldırı olarak görmeyen kimse, saygı duyulmayı hak etmemektedir." (Friedrich Nietzsche: "Nietzsche contra Wagner", T. N. Foulis. London, 1911. Sayfa 47)

¹⁵**Wagneryan:** Wagner'in müzik, eser ve fikirlerini tamamen kabul eden kişi.

¹⁶**Shopenhauer:** Tam adı ile Arthur Shopenhauer 1788 – 1860 yılları arasında yaşamış Alman filozof.

¹⁷**Götterdammerung:** Tanrıların alacakaranlığı.

2.2.2. Franz Liszt ve Wagner

1811 – 1886 yılları arasında yaşamış olan besteci, şef ve piyanist Franz Liszt ile Liszt'in kızı Cosima ile evli olan Wagner arasındaki ilişki, gerginliklere sahne olmuştur. Ancak ilerleyen yaşlarında ilişkilerini düzeltebilmişlerdir. Liszt Wagner'in ani ölümünden sonra Olga von Meyendorff¹⁸'a şöyle yazmıştır:

“Bütün gazeteler ünlü şair, besteci Wagner'in ölüm haberleriyle dolu[...], komple sanat idealinin beden bulmuş hali olan Wagner; şiiri, müziği ve tiyatroyu birbirleriyle bütünleştirmiştir. Ondan daha büyüğü gelmedi[...], Wagner'de insanüstülük ağır basmaktadır.” (Franz Liszt ve Olga von Meyendorff arasındaki mektup. Bayreuth Üniversitesi Kütüphanesi Arşivi.)

2.2.3. Nikolay Andreyeviç Rimski-Korsakof ve Wagner

1844 – 1908 yılları arasında yaşamış olan Rus besteci Korsakov, Wagner'e büyük hayranlık beslerdi. Wagner'i müthiş bir yetenek olarak görür, hatta insanların Wagner'in üstün yeteneğini konservatuarda gördüğü eğitime borçlu olduğu fikrine şiddetle karşı çıkardı. Ona göre Wagner sadece bir kilise orgcusu olan hocasından aldığı dersler sayesinde bu yeteneğini kazanmamıştır. Kendisi aslında bir denizaltı subayı olan ve besteciliği kendi kendine öğrenen Korsakov, Wagner'in Beethoven senfonilerinin partitürlerini ezberleyene kadar defalarca incelemiş ve besteciliği kendi kendine öğrenmiş olduğuna inanır.

Korsakov'un inancına göre Wagner, kendisi gibi amaç olarak yaratıcılığı seçmiş ve bilinen kuralları tekrarlamaktan kaçınmıştır. Bu sayede müzik dünyasına kendi özgün kurallarını getirebilmiştir.

¹⁸ **Olga von Meyendorff:** 1838 – 1926 yılları arasında yaşamış Varşova Prensi Michael Gortschakoff'unkızı.

2.2.4. Thomas Mann ve Wagner

1875 – 1955 yılları arasında yaşamış Alman yazar Thomas Mann yazılarında ve verdiği konferanslarda birçok defa Wagner'in eserlerini incelemiştir. Bir taraftan Wagner'in eserlerinin verdiği tını sarhoşluğundan vazgeçemezken diğer bir taraftan da Wagner'in zayıf yönlerini araştırmış ve analiz etmiştir.

“Wagner, abartılmış dahi, lüks düşkünü devrimci, isimsiz ukala, sadece kendisi ile ilgilenen bütün dünya'ya ders vermeye çalışan propagandist bir tiyatrocunun tekidir...”

“Wagner'in sihirli müziğine duyduğum büyük arzu ve hayranlık, onunla ilk tanışmamdan itibaren ruhumun derinliklerine nüfuz etmeye başladı ve o günden itibaren bana eşlik etti.[...], onun müziğine olan merakım hala yorulmadı ve ona hayranlık duymaya dinlemeye, korumaya hala doymadım. Ama itiraf etmeliyim ki hala içinde bir şüphe yok da değil.”

(Thomas Mann: “Avrupa Dikkat” , Hermann Kurzke, Frankfurt am Main, 1995 Sayfa:342)

Thomas Mann'ın 1933'de Richard Wagner'in 50. ölüm yıldönümünde verdiği konferansta Wagner'in hayatını ve eserlerini çok sert eleştirmiştir. Buda yazara karşı büyük tepki ve protestoların doğmasına yol açmıştır. 16-17Nisan 1933'deAlman Münchener Neuesten Nachrichten gazetesinde yayınlanan Hans Knappertsbusch, Richard Strauss ve Hans Pfitzner gibi büyük müzisyenlerin imzaladığı protestolar nedeniyle Thomas Mann Almanya'yı terk etmek zorunda kalmıştır.

2.2.5. Theodor W. Adorno ve Wagner

1903 – 1969 yılları arasında yaşamış Karl Marx ve Sigmund Freud ekolünün temsilcisi filozof ve sosyolog ve aynı zamanda II. Viyana Okulu mensubu besteci ve müzik teorisyeni Alman Theodor W. Adorno “Wagner Üzerine Deneme” adlı eserinde Wagner'i birçok yönden incelemiştir:

“Onun müziği, geçen saatleri yalanlarcasına sizi başa döndürerek sanki hiç zaman geçmemiş hissi yaratır[...], Wagner dinleyiciden sabit formu sakınır ve bu sayede dinleyicinin aklında form idealinin doğru olup olmadığı sorusunu bırakır.” (Theodor Arno. Wagner Üzerine Deneme. Sayfa 27”)

2.2.6. Marcel Prawy ve Wagner

1911 – 2003 yılları arasında yaşamış Viyana’lı Dramaturg, tiyatro ve müzik kritikeri, Wagner için şunları yazmıştır:

“O 22 Mayıs 1813’de doğmuştur ama hiç ölmemiştir.”

“Bu adama ve hayatına büyük saygı duymamız lazım çünkü tüm hayatı tek bir amaca hizmet etti: Onun inandığı tiyatro. Wagner’in hayatı ve eseri inanılmaz bir bin iki gece masallarıdır.”

(Marcel Prawy “Nun sei bedankt” Richard Wagner Buch München 1982, ISBN 3-442-10191-3. Sayfa 13)

2.3. WAGNER VE İRKÇİLİK

Wagner’in ırkçı yaklaşımı tamamen kendi zamanının politik durumunu yansıtmaktadır. Wagner’in hali hazırda bulduğu dini, ırkçı yaklaşımları ve gelenekleri kullanmıştır. Bunların birçoğu, Protestanlığın kurucusu olan Luther’in Yahudiler üzerine yazdığı yazılarına dayanmaktadır. Wagner zamanında ırkçılık ve yabancı düşmanlığı, her vatanseverden beklenen bir davranıştı. Başarısız olan bir sol devriminde aktif rol almış ve bu yüzden ülkeden kaçmak zorunda kalmış olan Wagner ikinci eşi Cosima’nın etkisiyle yavaş yavaş sağcı sahneye kaymıştır. Halk tarafından sevilme ve beğenilmek isteyen Wagner, halktan destek alma konusunda Yahudileri rakip olarak görmüştür. Bu düşüncelerini “Müzikte Yahudilik” adlı kitabında yayınlamıştır.

Wagner 20. Yüzyılın Germen ırkçılığının oluşmasında önemli bir rol oynamıştır. Wagner’den etkilenen ve hatta Wagner’in ikinci kızı Eva ile evlenen Houston

Stewart Chamberlain adlı İngiliz yazar “19. Yüzyılın Temel Taşları” adlı kitabında Nazi İrkçılığının ana kurallarını belirlemiştir.

“Sanat ve Devrim” adlı kitabında yeni, modern sanat aracılığı ile toplumda var olan değerlerin yıkılması ve yenilerinin kurulması gerektiğini savunan Wagner, aristokrasi'nin yıkılmasının gerektiğine inanmaktaydı. Bunun için doğaya dönüş, endüstriyellemenin reddi ve milli birlik fikirlerine inanan Wagner'in Cosima'nın da etkisiyle zamanla ırkçılığa dönüşmüştür. Psikolog Josef Rattner'e göre Wagner'in Yahudi düşmanlığı kendi aşağılık kompleksinden kaynaklanmaktadır.

“Her kim bir kin ideolojisine bu kadar bağlıysa ve bunsuz yaşamıyorsa onun karakterinde bu nefreti daha büyük bir çerçevede incelemek gerekir.”

(Josef Rattner: “Psikoloji'nin Işığı Altında Richard Wagner” Berlin 1986, sayfa:791)

Rattner'e göre Wagner çifti, bir ırkçılık ritüeli içinde yaşamaktaydılar. Yıkmayı planladıkları aristokrasi düzeninden sonra kendi Alman olmalarından kaynaklanan ırksal soylulukları onların yeni aristokratlardan olmalarını garantileyecekti. İlginçtir ki Wagner'in Yahudilerde kritize ettiği ön planda olma hastalığı, lüks düşkünlüğü ve savurganlık gibi özellikler, kendisinin de sahip olduğu özelliklerdi.

Wagner, Kral II.Ludwig'e 22 Kasım 1881'de yazdığı mektupta şunları demektedir:

“... Yahudi ırkı, insanlığın ve insanlık içindeki soylu olan herşeyin düşmanıdır: biz Almanların yok olacağı kesin ve belki de ben, Richard Wagner, her şeyi yönetmekte olan Yahudiliğe karşı duran son Alman sanatçı olacağım.”(Nazi Dönemi Kültür Ansiklopedisi: 1945 Öncesi ve Sonrası Kim ve Neler Vardı? S. Fischer Yayın Evi Frankfurt am Main 2006, Sayfa 636.)

2.3.1. Wagner ve Hitler

Hitler propagandası Wagner'i Almanya'nın ve Almanca konuşan ülkelerin en önemli bestecisi konumuna getirmiştir. Viyana'daki öğrencilik zamanlarında düzenli olarak operaya giden Hitler, Wagner'in fikirlerinden çok etkilenmiş ve onu Tanrısal bir idol olarak görmeye başlamıştır. Hatta Hitler Wagner'i "Alman ırkına tarihte verilmiş en büyük peygamber" olarak adlandırmış, tarihte kendisine örnek aldığı tek insan olduğunu söylemiştir.

Richard Wagner kanıt göstermeye gerek duymadan müzik dünyasında Yahudi varlığının rahatsızlık verici olduğunu iddia etmiştir ve

"Yahudiler bu Dünya'da para onlara güç verdiği sürece yöneteceklerdir ve bizim yaptıklarımızda boşa çıkmıştır ve çıkacaktır."("Müzikteki Yahudilik" broşürü, Richard Wagner, 1869) diye yazmıştır.

Hitler'in Yahudileri yok etme projesinin altında yine Wagner'in bir fikri olduğu da iddia edilmektedir.

"Yahudiler şunu unutmayın ki üzerinizdeki lanetten kurtulmanın tek bir yolu vardır: Ahasver'in kurtuluşu, - Yok oluş. Ölüm sizin üzerinizdeki lanetten kurtulmanızın tek yoludur! (Ahasver çarpmıha gerilmekte olan İsa ile dalga geçtiği için sonsuza dek Dünya'yı dolaşmaya lanetlenen Yahudi'dir.)
("Müzikteki Yahudilik" broşürü, Richard Wagner, 1869)

2.3.2. Wagner ve Hayvan Severliği

Wagner Almanya'da yayılmakta olan hayvanseverlik hareketine dahildi. Hayvan haklarının ateşli bir savunucusu olan Wagner, et yenilmesine kesinlikle karşı çıkıyordu. İnsanoğlunun yaşamak için et yemek zorunda olmadığına, vejetaryenlik sayesinde insanlığın daha üst düzey bir varlığa dönüşeceğine inanıyordu. Yirminci yüzyılda Almanya'yı yöneten Nazi Rejiminin bu konuda da Wagner ile hemfikir olması; milyonlarca insanı ölüme yollarken hayvan hakları

konusunda çok hassas olması, bu konuda yeni kanunlar çıkarması ilginçtir. Wagner, her ne kadar tüm hayatı boyunca insanların vejetaryen bir hayat sürmesi gerektiğinin ateşli bir savunucusu olsa da kendisi asla vejetaryen olmamıştır.

2.4. WAGNER'İN ÖNEMLİ YAYINLARI

Wagner yazdığı librettolar ve eserlerinin tiyatral analizleri dışında müzik teorisi, filozofi ve politika üzerine eserler yazmış; birçok edebi eser yayınlamıştır. 1871 tarihinde bunlardan birçoğunu bir araya getirerek "Saemtliche Schriften und Dichtungen"(çeşitli yazılar ve şiirler) adı altında yayınlamıştır. "Benim Hayatım" adı altında 16 ciltlik bir otobiyografi yazan Wagner; şair, yazar ve filozof olarak da önemli bir kişiliktir.

2.4.1. Wagner'in Yayınladığı Önemli Eserler

Eser Adı	Tarih
Beethoven'a Hac Yolculuğu	1840
Beethoven'ın 9. Senfonisi Üzerine	1846
Der Nibelungen - Drama Üzerine Efsane	1848
Die Wibelungen - Efsaneden Dünya Tarihi	1849
Devrim (Wagner'in birçok sanat devrimi yazısından ilki)	1849
İnsan ve Şu anki Toplum	1849
Sanat ve Devrim	1849
Geleceğin Sanat Eseri	1850

Sanat ve İklim	1850
(1869'da genişletilmiştir) Müzikte Yahudilik	1850
Opera ve Drama - Opera Teorisi Üzerine Makale	1851
Arkadaşlarıma Bildiri - Wagner'in Otobiyografisine Giriş	1851
Devlet ve Din – Kral II.Ludwig için Teorik Bilgi	1864
Alman Sanatı ve Alman Politikası	1868
Şeflik Üzerine	1869
Beethoven	1870
Bayreuth'un Festival Evi	1873
Alman Nedir?	1878
Ummak İstiyor muyuz?	1879
Din ve Sanat (Ek olarak – Bu Bilgi Neye Yarar)	1880
Kahramanlık ve Hıristiyanlık	1881
Bayreuth'daki Sahne Festivali	1882

2.4.2. Richard Wagner'in Sahne Eserleri

Eser Adı	Eserin Türü	Prömiyer Tarihi
Leubald	Tiyatro	1827
Die Laune des Verliebten (Aşığın Ruh Hali)	Opera	Bitirilmemiş
Die Hochzeit (Evlilik)	Opera	Bitirilmemiş
Die Feen (Periler)	Opera 3 Perde	1833
Das Leibesverbot (Aşk Yasağı)	Komik Opera 2 Perde	1836
Die hohe Braut (Yüksek Gelin)	Opera 4 Perde	1848
Maennerlist grosser als Frauenlist (Die glückliche Baerenfamilie) (Erkekler Listesi Kadınlar Listesinden Büyüktür – Mutlu Ayı Ailesi)	Opera	Bitirilmemiş
Rienzi der Letzte der Tribunen (Rienzi Seçilmiş İmparatorların Sonuncusu)	Trajik Opera 5 Perde	1842
Der Fliegende Hollaender (Uçan Hollandalı)	Romantik Opera 3 Perde	1843

Die Sarazenin (Şarklılar - Müslümanlar)	Opera 5 Perde	Hiç Oynanmamış
Die Bergwerke zu Falun (Falun'un Madenleri)	Opera 3 Perde	Hiç Oynanmamış
Tannhaeuser und der Saengerkrieg auf dem Wartburg (Tannhaeuser ve Wartburg'da Şarkıcılar Savaşı)	Romantik Opera 3 Perde	1845
Lohengrin	Romantik Opera 3 Perde	1850
Friedrich I.	Opera (?)	Hiç Oynanmamış
Jesus von Nazareth (Nazareth'li İsa)	Opera (?)	Hiç Oynanmamış
Achilleus (Aşil)	Opera (?)	Hiç Oynanmamış
Wieland der Schmied (Demirci Wieland)	Opera 3 Perde	Hiç Oynanmamış
Das Rheingold (Ren Nehrinin Altını)	Bühnenfestspiel (Opera) 1 Perde	1869
Die Walküre (Valküreler)	Bühnenfestspiel (Opera) 3 Perde	1870
Die Sieger (Kazanan)	Opera (?) (Hiç Oynanmamış)	Hiç Oynanmamış

Tristan und Isolde (Tristan ve İsolde)	Opera 3 Perde	1865
Die Meistersinger von Nürnberg (Nürnberg'in Usta Şarkıcıları)	Opera 3 Perde	1868
Luthers Hochzeit (Luther'in Düğünü)	Opera (?)	Hiç Oynanmamış
Siegfried	Bühnenfestspiel (Opera) 3 Perde	1876
Götterdaemmerung (Tanrıların Seher Vakti)	Bühnenfestspiel (Opera) 3 Perde	1876
EineKapitulation (Bir Kapitülasyon)	Opera (?)	Hiç Oynanmamış
Parsifal	Bühnenweihfestspiel (Opera) 3 Perde	1882

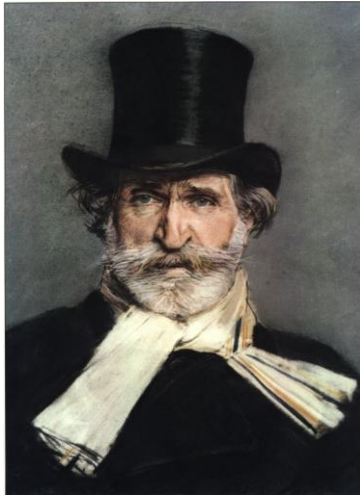
2.4.3. Wagner'in Diğer Müzik Eserlerinden Seçmeler

Eser Adı	Tarih
Do majör Senfoni	1832
Mi majör Senfoni (Kayıp)	
“Das Liebesmahl der Apostel“	1843
Piyano için Fa diyez minör Fantezi	1831
Si bemol majör Piyano Sonatı	1831
La majör Piyano Sonatı	1832
La bemol majör Piyano Sonatı	1853
Piyano için Mi bemol majör “Züricher Vielliebchen“ Valsi	1854
“Wesendonck Şarkıları“	1857
Küçük Orkestra için “Siegfried“ – Idyll	1870
“Kral Enzo“ Uvertürü	1832
“Columbus“ Uvertürü	1835
Do majör “Polonia“	1836
Re majör “Rule Britannia“	1837
Re minör “Faust“ Uvertürü	1844
“Sei uns gegrüsst (Festival Müziği)	1844
Bavyera Kralı II. Ludwig için Mi bemol majör Marş	1864
Si bemol majör “İmparator Marşı“	1871
Sol majör Büyük Festival Marşı	1876
Piyano için La bemol majör Albüm Sayfası	1861
Betty Schott için Piyano Albüm Sayfası: “Siyah Kuğulara Varış“	1875

BÖLÜM 3: GIUSEPPE FORTUNINO FRANCESCO VERDI

9 Ekim 1813 tarihinde Le Roncole'de doğan Verdi, 27 Ocak 1901 tarihinde Milano'da ölmüştür. Doğum tarihinin 9, 10 yada 11 Ekim mi olduğu hala tartışılan Verdi; kilise vaftiz kayıtlarına göre 11 Ekim tarihinde doğmuştur. Ancak kendisi doğum gününü hep 9 Ekim'de kutlamıştır. Babası çiftçi ve küçük bir restoran sahibiydi. Doğum kayıtlarına Le Roncole'nin bağlı olduğu Parma kenti o sıralarda Napoleon kuvvetlerinin kontrolünde olduğu için "Joseph Fortunin François Verdi" olarak kaydedilmiştir.

Örnek 3.1. Giuseppe Fortunino Francesco Verdi

Verdi'nin üstün yeteneği genç yaşta keşfedilmiş ve Busseto'da kilise orgcusundan müzik dersleri almaya başlamıştır. Antonio Barezzi¹⁹'nin koruması altına giren Verdi bir süre sonra Busseto'daki okula kaydedilmiştir. Kısa bir süre sonra kilise orgcusunun yardımcısı olan ve kilisede org çalmaya başlayan Verdi 1832 yılında Milano Konservatuvarı'na girmeye çalışmış ancak başarısız bulunarak reddedilmiştir. Ardından Barezzi'nin desteği ile Giovanni Paisiello'nun öğrencisi olan Vincenzo Lavigna²⁰'dan özel ders almaya başlamıştır.

¹⁹. **Antonio Barezzi**: 1787 – 1867 tarihleri arasında yaşamış İtalyan tüccar. Verdi'nin kayınpederidir.

²⁰**Vincenzo Lavigna**: 1776 – 1836 yılları arasında yaşamış İtalyan Konzertmeister.

Verdi 1834 tarihinde Busseto'nun orgcusu, 1836 yılında da müzik direktörü olmuştur. Yine 1836 yılında Barezzi'nin kızı Margherita ile evlenmiştir. Kontrapuan ve opera besteleme temel kavramları ile yakından uğraşan Verdi; bu sırada politika ve edebiyatla da yakından ilgilenmiştir.

Örnek 3.2. Margherita Barezzi - Verdi

1838 yılında Verdi Milano'ya gitmiştir. Rochester ya da diğer adıyla Lord Hamilton isimli ilk operası başarısız bulunmuş ve sahnelenmemiştir. 1839 yılında "Oberto Conte di San Bonifacio" isimli operası La Scala'da başarıyla sahnelenmiştir. Ardından gelen eseri bir komik opera olan "Un Giorno di Regno" (Bir Günlük Kral) operası La Scala'da başarısız olmuş ve yuhalanmıştır. Bu yıllarda eşini ve iki çocuğunu kaybeden Verdi, bir de bu başarısızlığı yaşayınca besteciliği bırakmaya karar vermiştir.

Bir yılı aşkın süre müzik ile ilgilenmeyen Verdi, La Scala'nın direktörü Bartolomeo Merelli'nin ısrarlarına dayanamayarak 1841 tarihinde "Nabucodonosor" (1842, ardından "Nabucco" olarak adlandırılmıştır) adlı eseri bestelemeye ikna edilmiştir. Bu opera kendisine büyük bir başarı kazandırmış ve ona uluslararası bir ün getirmiştir. Artık kendisinden "İtalyan opera bestecilerinin önde geleni" olarak ün salmıştır. Bu prodüksiyonda tanıştığı Abigaille rolünü söyleyen "Clelia Mario Josepha" vaftiz isimli "Giusseppina Strepponi", ileride onun hayat arkadaşı ve ardından ikinci eşi olacaktır.

19.yüzyılda yazılan Verdi biyografilerinde o sırada yabancı ülkelerin işgali altında ezilen İtalya'nın çektiği acının, Nabucco operası ile dışa vurulduğu söylenir. Bu operada Babil esareti altında ezilen Yahudilerin söylediği “Va Pensiero, Sull'alidorate” (Düşünce, altın kanatlar üzerinde ayağa kalk!) İtalyanlar için bir çeşit milli marşı olmuştur. İtalyan ulusunun çektiği acının, işgal kuvvetlerin postalları altında inleyen İtalya'nın tekrar bir bayrak altında birleşme arzusunun sembolü olan bu koral, Risorgimento²¹ umudunun sembolü olmuştur.

Verdi, Nabucco'nun ardından gelen altı sene içinde birçok opera bestelemiştir. 1843 yılında I. Lombardi Alla Prima Crociata (İlk haçlı seferinde Lombard'lar) ve hemen ardından 1844'de Victor Hugo²²'nin “Hernani” eserini operaya uyarladığı “Ernani” operalarını bestelemiştir. Bu iki operayla büyük başarı kazanan Verdi ardından “I due Foscari”, Voltaire'nin aynı adlı eserini Alzira'yı ve Attila operalarını bestelemiştir. I due Foscari'nin kendi operaları arasındaki önemi, kendisinin bir karakteri temsil eden müzik temasını (leitmotiv) ilk defa kullanmasıdır.

1847 yılında Shakespeare'in ölümsüz eseri Macbeth'i bestelemiş ve ilk defa bir baritona, kötü karaktere başrol vermiştir. Konu olarak İtalyan operasındaki geleneksel aşk, ayrılık konularından uzaklaşarak kötülüğü, yükselme hırsını ve vicdan huzursuzluğunu işlemiştir. Ardından bestelediği “I Masnedieri” Londra'da sahnelenmiştir.

Borçlarını ödemek için aceleyle yazdığı “Il Corsaro” (Korsan) operası diğer eserlerine göre zayıf ve başarısız kalmıştır. La Battaglia Di Legnano (Legano Savaşı) operası 1848 yılında Avusturya'nın Milano'yu işgal etmesini protesto amaçlı milliyetçi cümleler ve sahneler içerir.

²¹**Risorgimento:** İşgal altındaki İtalya'nın tekrar birleşmesi.

²²**Victor Hugo:** 1802 – 1885 yılları arasında yaşamış Fransız yazar.

1849 yılında Schiller'in "Kabale und Liebe" adlı eserden uyarladığı "Luisa Miller" operası büyük başarı sağlayarak tüm dünyada standart repertuara girmiştir. Bu eserinde Verdi ilk kez orkestrayı bir eşlik aracı olarak değil de, bir anlatma aracı olarak kullanmıştır. Bu eser 1853 yılında yazacağı "La Traviata" ve Bizet²³'in "Carmen" adlı eserleriyle birlikte operada gerçekçilik akımının öncüsü olmuştur.

Bu yıllarda kazandığı paralarla La Roncole yakınlarında Sant'Agata'da arsa satın almaya başlamıştır. Yatırımını büyütüp ileride "toprak ağası" olma hayaliyle yaşayan Verdi, o yıllarda kendi tabiriyle "Bir kürek mahkûmu gibi" çalışmış ve birçok eser yazmıştır.

1850 yılında yazdığı Protestan bir rahibin karısının evlilik dışı aşkını konu alan "Stiffelio" adlı eserinden sonra Verdi'nin ünlü trilojisi gelir: 1851 yılında "en iyi eserim" dediği konusunu Victor Hugo'nun "Kral Eğleniyor" adlı eserinden alan "Rigoletto"yu besteler.

1853 yılında bestelediği "Il Trovatore" ile şarkıcılardan ilk defa seslerini doğal sınırlarında kullanmalarından ziyade seslerini ve kapasitelerini geliştirmek zorunda bırakacak bir eser yazmıştır.

Yine 1853 tarihinde konusunu Alexandre Dumas'ın "Kamelyalı Kadın" adlı eserinden alan "La Traviata" yı besteler. Verem olan fakir kız Violetta rolünü söyleyen sopranonun aşırı sağlıklı ve kilolu görüntüsü nedeniyle prömiyerde başarısız olan La Traviata, sonradan büyük bir başarıya ulaşır. Bu eser Verdi'nin Macbeth eserinde ipuçlarını verdiği realizmin kesin temsilcisi olmasının yanında ilk defa operada halktan insanların hayatının işlenmesi açısından da önemlidir.

Verdi operalarında kullanacağı edebi eserleri titizlikle seçerdi.
Victor Hugo'dan Ernani ve Rigoletto;

²³**Bizet:** Tam adı Georges Bizet olan 1838 – 1875 yılları arasında yaşamış Fransız besteci.

Shakespeare'den Macbeth, Otello, Falstaff;

Lord Byron²⁴, dan I due Foscari ve Il Corsaro;

Voltaire²⁵, den Alzira ve

Friedrich Schiller²⁶, den Giovanna d'Arco (Die Jungfrau von Orleans), I Masnadieri (Die Raeuber – Hırsızlar), Luisa Miller (Kabale und Liebe) edebi eserlerini almıştır. Shakespeare'in "KingLear" adlı eserini defalarca bestelemeye niyetlense de "Re Lear" operası bestelenmemiştir.

1847 yılında Verdi Paris'te Jerusalem (Operası Lombardi'nin yeni bir düzenlemesi) temsilinde daha önce Nabucco'nun Dünya Prömiyerinde Abigaille rolünü söyleyen şarkıcı Giuseppina Streponi ile karşılaşır. Aralarında büyük bir aşk alevlenen çift, kısa bir süre içinde birlikte yaşama kararı alır. Ancak bu evlilik dışı ilişki çevrelerinde ve özellikle Busseto'da hoş karşılanmaz.

1855 yılında I Vespri Sicilliani (Sicilya Vesperler Gecesi Katliamı) eserinin Dünya Prömiyerini, Paris'te İmparatorluk Operasında yapan Verdi; elde ettiği büyük başarıyla Meyerbeer'in Paris'teki ününü gölgede bırakır. 1857 yılında bestelediği Simon Boccanegra ve Aroldo'yu (Stiffelio'nun yeniden düzenlenmiş hali) 1859 yılında yazdığı Un Ballo in Maschera izler. La Forza Del Destino 1862 tarihinde St. Petersburg'da sahnelenmek üzere yazar.

Giuseppe Verdi, 1859 yılında uzun süredir birlikte yaşadığı Giuseppina Streponiile evlenir. Verdi'ye her konuda destek olan Streponi'nin etkisi, bestecinin hayatına girdikten sonra yazdığı eserlerin daha derin karakter analizlerine sahip olmasıyla da kendini belli eder.

²⁴**Lord Byron:** Tam adı ile George Gordon Byron olan 1788 – 1824 yılları arasında yaşamış İngiliz yazar.

²⁵**Voltaire:** Gerçek ismi François-Marie Arouet olan 1694 – 1778 yılları arasında yaşamış Fransız yazar.

²⁶**Friedrich Schiller:** Tam adı ile Johann Christoph Friedrich von Schiller olan 1759 – 1805 yılları arasında yaşamış Alman şair ve filozof.

Örnek 3.3. Giuseppina Strepponi-Verdi

İtalya'nın tekrar birleşmesinden sonra Kont Cavour²⁷, un da ısrarlarıyla politikaya girmeye karar verir ve 1861 yılında İtalyan Parlamentosu'na seçilir. Müzikal kurumların koordinasyonu ve devletle ilişkilerini düzenlemek için yoğun emek sarfeden Verdi 1865 yılında parlamentodan çekilir.

1867 yılında, besteciliğe verdiği beş senelik aradan sonra, Don Carlos'u besteler. Bestecinin melodi takibi, karakterlerin gelişimi, reçitatif ve aryalarda özgürlük, orkestranın daha aktif bir rol oynaması gibi konularda ustalık eseri olan Don Carlos; uluslararası başarı kazanır. Bu operada özellikle bayan rollerinin karakter derinliği ön plana çıkmaktadır. Burada Verdi'nin Giuseppina Strepponi ile olan ilişkisinin olumlu etkileri görülür. Verdi Les Vespres Sicilliennes ile göstermiş olduğu Meyerbeer'e (1791 – 1864 yılları arasında yaşamış Alman besteci) üstünlüğünü Don Carlos ile pekiştirir.

Don Carlos'un ardından opera besteciliğe tekrar beş sene ara veren Verdi, bu zaman zarfında sadece 1869'da, zamanında St. Petersburg seyircisi için bestelemiş olduğu "La Forza Del Destino" eserini İtalya sahneleri için yeniden düzenler. Yine aynı yıl bestesine on iki besteciyle birlikte başladığı, bir sene

²⁷ **Kont Cavour:** Tam adı ile Camillo Benso Cavour olan 1810 – 1861 yılları arasında yaşamış mimar ve yeniden birleşen İtalya'nın ilk Başbakan'ı.

önce hayatını kaybetmiş olan büyük besteci Rossini²⁸,ye ağıt niteliği taşıyan “Messa Per Rossini” eserini tek başına bitirir.

1869 yılında Süveyş kanalının açılmasından birkaç gün önce Kahire operasında Verdi'nin “Rigoletto” eseri oynar ve büyük başarı kazanır. Bunun üzerine İsmail Paşa²⁹ yeni sezon için bir opera siparişi verir. 1870 yılında teklifi kabul eden Verdi, Aida'yı bestelemeye başlar.1871 yılı Christmas Gecesi (24 Aralık) sahnelenen Aida operası, M.Ö. 10.yüzyılda geçen Mısır - Habeşistan savaşını konu alır ve aşkı, baba ve vatan sevgisini işler.

1873 yılında bestelediği “Messa da Requiem” eserini yakın arkadaşı yazar Alessandro Manzoni'nin ölüm yıldönümünde seslendirir.

Bir ömür boyu İtalya'nın birleşmesi hayaliyle yaşayan Verdi, İtalya'nın birleşmesinden sonra beklediği sosyal gelişmeyi göremediği için bir tepki olarak müzikten uzaklaşır ve kendini tamamen Sant'Agata'daki çiftliğine ve Milano'daki “Casa di Riposo” (yaşlı müzisyenler için huzur evi) yapımına adar.

Verdi'nin müzikten uzak durmasından hoşnut olmayan Giulio Ricordi³⁰, bestecinin “Simon Boccanegra” eserinde birlikte çalışmış olduğu librettist, besteci Arrigo Boito'yu da araya sokarak, o sırada yetmiş yaşının üzerinde olan Verdi'yi, tekrar opera bestelemeye ikna eder. Shakespeare'in trajik tiyatro eseri Othello'dan Boito uygun bir libretto hazırlar ve Verdi besteler. İkilinin bir sonraki çalışması Verdi'nin son operası olan, konusunu yine Shakespeare'in aynı adlı eserinden alan “Falstaff”, Milano'daki Scala'da 1893 yılında sahnelenir. Bu eser birçok eleştirmene göre opera tarihinin en önemli komik operasıdır. Verdi'nin bu büyük başarısı bundan elli sene önce aynı opera binasında “Un Giorno Di Regno” adlı eseriyle yaşadığı büyük fiyaskonun belki de rövanşı olur.

²⁸**Rossini:**Tam adı ile Gioacchino Antonio Rossini olan 1792 – 1868 yılları arasında yaşamış İtalyan besteci.

²⁹**İsmail Paşa:** 1830 – 1895 tarihleri arasında yaşamış Osmanlı İmparatorluğu'nun Mısır Hıdivi.

³⁰**Giulio Ricordi:** 1840 – 1912 yılları arasında yaşamış İtalyan müzik yayıncısı, Ricordi yayınevini sahibi.

Verdi, 1895’de “Te Deum”, 1897’de “Stabat Mater” adlı koro eserlerini besteler. 1898’de daha önceden var olan “Ave Maria” ve “Laudi Alla Vergine Maria” adlı eserlerini de kullanarak ; “Quattro Pezzi Sacri”yi (Dört Dini Eser) besteler.

1897’de eşi Giuseppina Streponi uzun bir rahatsızlığın ardından vefat eder. 21 Ocak 1901 tarihinde rahatsızlanan Verdi, evde kendisini ziyaret eden doktorun ayrılmasından hemen sonra ağır bir beyin kanaması geçirir ve vücudunun sağ tarafı felç olur. 27 Ocak 1901 tarihine kadar süren hayat mücadelesini kaybeden Verdi’nin naaşı, Milano’dan alınarak Verdi’nin inşa ettirdiği “Casa di Riposo”ya (Yaşlı Müzisyenler için Huzur Evi) nakil edilmiştir.

İtalyan Parlamentosu ve Kraliyet ailesi mensuplarının da katıldığı; hep birlikte Verdi’nin Nabucco operasından “Va pensiero, sull’alidorate” koralini söyledikleri bir cenaze töreniyle, çok sevdiği ikinci karısı Giuseppina Streponi’nin mezarının yanı başına defnedilir.

Örnek3.4. Casa di Riposo - Yaşlı Müzisyenler için Huzur Evi

3.1. VERDİ'NİN ESERLERİ

3.1.1. Verdi'nin Opera Eserleri

Eser Adı	Librettist	İlk Sahnelenme Tarihi
Oberto, Conte di San Bonifacio	Antonio Piazza ve Temistocle Solera	17.11.1839
Un giorno di regno, ossia Nabucco	Temistocle Solera	05.09.1840
I Lombardi	Temistocle Solera	09.03.1842
Ernani	Temistocle Solera	11.02.1843
I due Foscari	Francesco Maria Piave	09.03.1844
Giovanna d'Arco	Francesco Maria Piave	03.11.1844
Alzira	Temistocle Solera	15.02.1845
Attila	Salvadore Cammarano	12.08.1845
Macbeth	Temistocle Solera ve Francesco Maria Piave	17.03.1846
I masnadieri	Francesco Maria ve Andrea Maffei	14.03.1847
Jérusalem	Andrea Maffei	22.07.1847
Il corsaro	Alphonse Royer ve Gustave Vaëz	26.11.1847
La battaglia di Legnano	Francesco Maria Piave	25.10.1848
Luisa Miller	Salvadore Cammarano	27.01.1849
Stiffelio	Salvadore Cammarano	08.12.1849
Rigoletto	Francesco Maria Piave	16.11.1850
Il trovatore	Francesco Maria Piave	11.03.1851
La traviata	Salvadore Cammarano	19.01.1853
Les vêpres siciliennes	Francesco Maria Piave	06.03.1853
Simon Boccanegra	Eugène Scribe ve Charles Duveyrier	13.06.1855
Aroldo	Francesco Maria Piave	12.03.1857
Un ballo in maschera	Francesco Maria Piave	16.08.1857
	Antonio Somma	17.02.1859

La forza del destino	Francesco Maria Piave	10.11.1862
Macbeth	Francesco Maria Piave ve Andrea Maffei	21.04.1865
Don Carlos	Joseph Méry ve Camilledu Locle	11.03.1867
La forza del destino	Antonio Ghislanzoni	27.02.1869
Aida	Antonio Ghislanzoni	24.12.1871
Simon Boccanegra	Arrigo Boito	24.03.1881
Don Carlos (İtalyan Versiyonu)	Archille de Lauzieres ve Angelo Zanadini	10.01.1884
Otello	Arrigo Boito	05.02.1887
Falstaff	Arrigo Boito	09.02.1893

3.1.2. Verdi'nin Dini Müzik Eserleri

Eser Adı	İlk Sahnelenme Tarihi
Messa per Rossini	1869
Messa da Requiem	1874
Beş sesli koro için "Pater noster"	1880
Soprano ve Yaylı Sazlar için "Ave Maria"	1880
Koro ve Orkestra için "Quattro pezzi sacri" (Dört Dini Eser)	1898
Dört Sesli Koro için "A Cappella Ave Maria"	1898
Messa Solenne (Messa di Gloria)	1833

3.1.3.Verdi'nin Oda Müziği Eserleri

Eser Adı	İlk Sahnelenme Tarihi
Şan ve Piyano için Altı Romans	1838
Şan ve Piyano için "La Seduzione" (Baştan Çıkarma)	1839
Şan ve Piyano için "L'esule" (Yasaklanan)	1839
"Notturmo" Vokal trio	1839
Şan ve Piyano için Altı Romanslı Albüm	1845
Şan ve Piyano için Romans: "Il poveretto" (Dilenci)	1847
"La Preghiera del poeta"	1858
"Il Brigidin"	1863
Şan ve Piyano için "Stornello"	1869
Mi Minör Yaylı Kuarteti	1873
"Pieta Signor"	1894

3.1.4. Verdi'nin Kantatları

Eser Adı	İlk Sahnelenme Tarihi
"Suona la trompa" (Trombetler bağıırır)	1848
"Inno dele nazioni" (Uluslar Marşı): Tiz Solo Ses, Koro ve orkestra için Kantat	1862
"Notre Ensemble"	1865

BÖLÜM 4: RICHARD WAGNER VE GIUSEPPE VERDI ESERLERİ ARASINDAKİ BENZERLİKLER

Her ikisi de aynı yılda doğan büyük besteciler Wagner ve Verdi; farklı ülkeler ve geleneklerden gelseler de zamanla özellikle kariyerlerinin sonlarına doğru eserlerinde gittikçe birbirlerine benzemiş, birçok ortak noktayı paylaşmışlardır. Verdi hümanist, Wagner ise ırkçı olarak; Verdi tutucu ve popülist İtalyan bestecisi olarak tanınmaktadır. Hâlbuki kariyerinin sonlarında İtalyan müziğinde devrim niteliği taşıyan yenilikler yaparak, Wagner'e yaklaşan Verdi, Paris sahnesi için yazdığı "Don Carlos" eserinden bahsederken kendini "mükemmel bir Wagneryan" olarak tanımlamıştır. Wagner ise sanılanın aksine, gerçek dünyada bulunacağı politik, kültürel ve dini çözüm önerileri yüzünden sorunlarla karşılaşmamak için operalarında bir fantezi dünyası yaratmış ve bu dünyanın sorunlarına çözüm bulmaya çalışmıştır. Bu dünyayı nasıl daha yaşanabilir bir yer haline getirebiliriz sorusuna cevap aramıştır.

Verdi operaları insan doğasıyla ve insanoğlunun en temel problemleri ile ilgilendir. Bunu o kadar başarıyla yapar ki operaları sadece Mozart'ın operalarıyla karşılaştırılabilir. Aşk, ihtiras, nefret gibi her insanın yakından tanıdığı ve insanlık tarihinin her anında geçerli olan duygular ve durumları kullanan Verdi, zaman ve mekândan bağımsız, herkesin hayatından bir parçayı mercek altına alır.

Wagner ise efsanelerden bahseder. Eski Germen tanrılarının, hiddetli ve kıskanç devlerin, altına düşkün ejderhaların, korkusuz kahramanların, gizli güçleri olan cücelerin ve kaderi belirleyen perilerin cirit attığı bir hayal alemini anlatır. Tabii ilk bakışta günlük hayatımıza tamamen uzak olan bu içerikleri anlamak için biraz daha yakından bakmak gerekir.

Wagner büyük bir İsa hayranıdır. Çok dindar bir hayat sürmese de, insanlardan aldığı borcu ödemeyip onları dolandırır da, evli kadınlarla gönül ilişkilerine girse de, içten içe inançlı bir kişidir. İsa'yı büyük bir sosyal devrimci olarak görür.

Yaşadığı zamanda aristokratik düzen; yani soylu ailelerin kandan gelen yönetme, hükmetme sistemi çatlamağa başlamıştır. Halkın demokrasiye olan açlığı artık bastırılamaz bir hal almıştır ve Wagner'e göre yeni bir İsa'nın çıkması gerekmektedir. Başarısız olan Mart Ayaklanması'nda da aktif rol oynayan ve bu yüzden canını kurtarmak için ülkesinden kaçmak zorunda kalan Wagner, eleştirilerden, alabileceği muhtemel cezalardan ve kilise ile yüz yüze gelmekten korkarak; sosyal devrimciler yerine Germen kahramanlarını, İsa yerine de Siegfried'i kullanır eserlerinde. Wagner efsanelere sığınarak yapay bir gerçeklik yaratmıştır. Eleştirdiği formlar eleştirilemezler çünkü onlar bir efsanedir. Bu sayede rahatça iktidar hırsını, para aşkını, dini ve aristokrasiyi eleştirebilir; bunların insanlığın önüne ne büyük sorunlar getirdiğini vurgulayabilir. (Verdi de Macbeth operasında da bu konuyu işlemiştir.) Her şeyi açıkça söylemiş olsa bile, din adamlarının ve politikacıların hedefi olacağını bilir.

Wagner, operalarında istediği hikâyeyi anlatırken Verdi gibi insanoğlunun en temel dürtülerinden ve duygularından yardım alır. Devler, tanrılar, periler, ejderhalar ve cüceler arasında hepimizin yakından tanıdığı duyguların hüküm sürdüğü görülür. Zaten "The Lord of the Rings" (Yüzüklerin Efendisi) filmi "der Ring des Nibelungen" in (Nibelungen'in Yüzüğü'nün) sinema için yeniden elden geçirilmiş halinden başkası değildir. Bir yüzüğün, yani gücün peşinde koşan, sahip olma hırsı ve ihtirası ile yanıp tutuşan bir dünya içinde yaşanan aşkları, ihanetleri ve mücadeleleri işleyen bu hikâyenin sonunda yine iyilik kazanır. Geçtiğimiz birkaç yıl içinde, bu hikâyeyi sinemalarda dünya çapında on milyonlarca insanın izlediği gerçeği; Wagner operalarının konularının popülerlikte Verdi'den hiç de aşağıda kalmadığını gösterir.

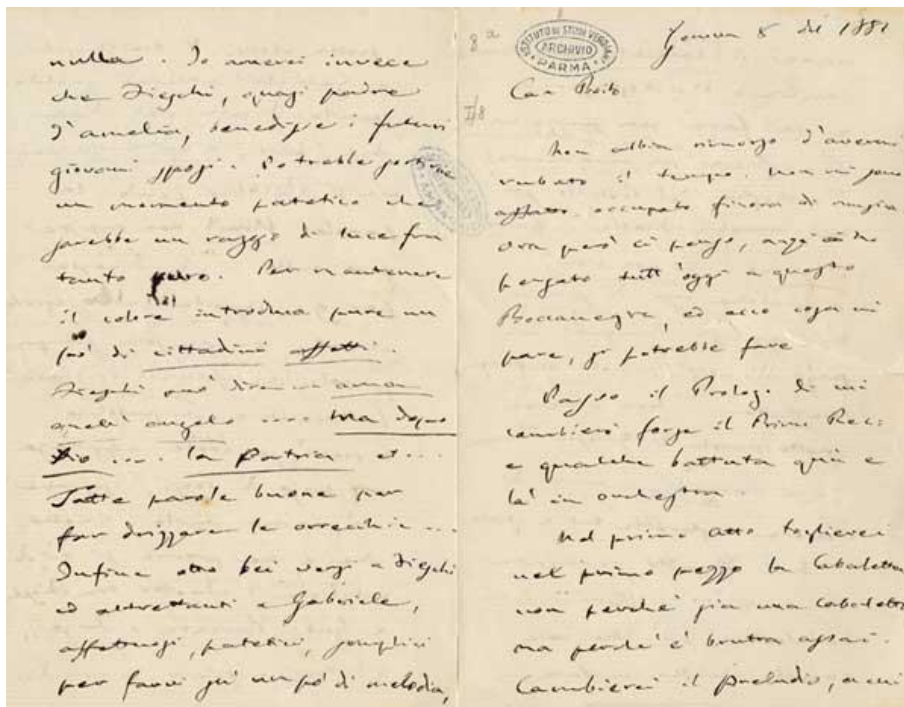
Verdi de eleştirilerden ve sansürden çok çekmiştir. Bir krala düzenlenen suikasttan bahseden "Rigoletto" ve "Maskeli Balo" adlı eserlerinin hikâyesini ve dramaturjisini değiştirmek zorunda kalır. Aynı Wagner gibi eseri sahneye konulduğunda tepki ve eleştirilerle karşılaşabileceğinden çekinen Verdi, Wagner kadar aşırıya kaçmasa da, yine onun gibi hikâyenin konu ve karakterlerinde değişiklik yapma yoluna gitmiştir.

“Rigoletto”da hikâyenin geçtiği yeri değiştirdiği gibi; kendi zevki için, insanların hayatıyla oynayan ve ardından kendisine bir suikast düzenlenen kral figürünü de bir düke dönüştürmüştür.

Verdi ve Wagner, eserlerinin librettoları konusunda çok hassaslardı. Verdi bu amaç için Shakespeare gibi büyük yazarların eserlerine yönelmiş; Wagner ise daha da ileri giderek bütün operalarının librettosunu kendi yazmıştır. Zaten Wagner’in ilk sahne eseri beş perdelik bir tiyatrodur. Verdi ise eserlerinin librettosunu kendi yazmasa da libretto yazımının her aşamasını kontrol ettiği; her sahne için reji ve dramaturgi yönlendirmelerinde bulunduğu bilinmektedir.

Verdi ile libretisti Boito arasında yazılmış, bilinen 276 mektup bulunmaktadır. Verdi’nin 1843 yılındaki Ernani operasından, 1893 yılındaki Falstaff operasına kadar geçen 50 sene içerisinde eserlerinin librettosunu yazan yazarlar ile bilinen 35.000 mektup alışverişi olmuştur. Bu da Verdi’nin Libretto konusunda ne kadar hassas olduğunu gösterir.

Örnek 4.1. Giuseppe Verdi ve librettisti Arrigo Boito arasındaki orijinal yazışma

Bu mektuplar klasik müzik tarihinde sadece Mozart'ın ve Richard Strauss'un librettistleriyle yaptıkları yazışmalarla karşılaştırılabilir. Bu mektuplar bestecinin iç dünyasını gösteren opera tarihindeki en önemli belgelerdir. Verdi'nin bu mektupları kendisinin zekâ, planlama ve yaratıcılık konularında Richard Wagner'den aşağı kalmadığını gösterir.

Richard Wagner ve Giuseppe Verdi, Shakespeareve Rossini'ye olan hayranlıklarında da benzerlikler gösterirler. Rossini'den anlatım tarzı, stil ve melodi takibi gibi konularda derinden etkilenen Verdi; Rossini'nin ölümünden sonra onun için bir "Messa" yani ayin bestelemiştir. Rossini kendinden sonra gelen tüm opera bestecilerini etkilese de Almanya'da etkisinin az olduğu düşünülür ama bu kesinlikle yanlıştır. Wagner Rossini'nin özellikle "Gugliellmo Tell" ve "Hırsız Saksâğan" eserlerinden etkilenmiştir. Hatta Richard Wagner'in yanında çalışmakta olan Lausitz'li Hermann Zumpe³¹ 1873 tarihli bir yazısında şöyle demiştir:

"Ring'in bestelenmesi sonunda bitti. Wagner bugünlerde Beethoven'ın "Dokuzuncu Senfonisi" üzerine vereceği konferansı hazırlamakta. Kendisi geçenlerde benim Rossini'nin "Hırsız Saksâğan" uvertürünü bilmediğimi duyunca hiddete kapılarak "Hırsız Saksâğan Uvertürü'nü nasıl bilmezsin? Müzik tarihinde sadece Beethoven, Rossini'yi geçebilmiştir." diye bağırıp çağırdı." (Friedrich Diekmann: Wagner – Verdi, Geschichte einer Unbeziehung, Siedler Yayın Evi, Berlin, 1989. Sayfa:44)

İki besteci de Shakespeare'e hayranlık konusunda da büyük benzerlikler gösterir. Verdi'ye göre:

"Shakespeare gelmiş geçmiş en büyük yazardır." (Colloquium Verdi Wagner Rom 1969,1972. Sayfa 13)

Zaten Macbeth, Otello ve Falstaff operalarının konularını Shakespeare'in aynı isimdeki tiyatro eserlerinden alan Verdi'nin yine Shakespeare'in Kral Lear

³¹**Hermann Zumpe:** 1850 – 1903 yılları arasında yaşamış Alman orkestra şefi.

eserini bestelemeye defalarca niyetlenmesi, onun yazara olan büyük saygısını göstermektedir. Wagner ise eserlerini “gesamtkunstwerk³²” bağlamında her şeyi ile kendi ürettiği için Shakespeare’in hiçbir tiyatro eserinden kendine bir opera librettosu çıkarmamıştır. Engeç Nabucco ile “gerçekçilik³³” akımı etkisi gösteren Verdi’nin dahil olduğu “Inventare il vero” (gerçeklik inventari) yerine “copiare il vero” (gerçeğin kopyalanması) akımını izleyen Wagner; yine de gençliğinde Shakespeare stilinde “Leubald” adlı bir tiyatro eseri yazmıştır.

(Friedrich Lippmann “Colloquium Verdi – Wagner Rom 1969” Böhlau Yayın Evi Köln, 1972 Sayfa11)

Wagner “Beethoven üzerine makaleler” kitabında Shakespeare’in eserleri hakkında şunları söyler:

“Shakespeare’in eserlerindeki gerçeklik, gerçeğin o kadar benzeri ki, bizde sanki o gerçeğin bir hayaleti ile karşılaşıyormuşuz hissini uyandırır.” (Friedrich Lippmann, Colloquium Verdi – Wagner Rom 1696, Yayın Evi Böhlau, Köln, Sayfa 11.)

Verdi’nin “Macbeth” operası ile bestelenme yılı ve içerik olarak kardeş eser kabul edilen Wagner’in “Lohengrin” operası; aynı Macbeth’de olduğu gibi, drama, müziğin önüne geçmektedir. Bu da Verdi gibi Wagner’in de derin bir Shakespeare etkisinde eserlerini yazdığını gösterir.

Verdi ile Wagner’in Libretto konusunda benzer fikirlere sahip olduğunun bir kanıtı da Verdi’nin Simon Boccanegra, Otello ve Falstaff operalarının librettisti olarak Arrigo Boito’yu yani Wagner’in yakın bir arkadaşını seçmesidir. Daha sonraları librettistliğin yanında opera bestecisi olarak da büyük ün yapan Arrigo Boito’nun, Wagner’in ölümüne kadar her konuda Wagner ile görüş alışverişinde olduğu ve büyük bir Wagner hayranı olduğu bilinmekteydi. Verdi’nin son eserlerini bir Wagneryan olan Arrigo Boito’ya emanet etmesi, Verdi ile

³²**Gesamtkunstwerk:** Müziğin, şiirin, dansın, mimarlığın ve resmin tek bir merkezden bir amaca hizmet etmek için bir arada kullanılması.

³³**Gerçekçilik akımı:** 19. Yüzyılın ortalarında Avrupa’da ortaya çıkan, klasizm ve romantizme karşı çıkan, sanatçının geçeceği olduğu gibi kullanması gerektiğini söyleyen akım.

Wagner'in özellikle son dönemlerinde aynı olmasa da benzer bir çizgi izlediklerinin bir kanıtıdır.

Bestecilik hayatlarının başında çok farklı noktalardan yola çıkan bu iki besteci, doğdukları ülkelerin klasik müzik ve opera geleneklerinden faydalanmışlardır. 18. ve 19. yüzyılda opera kültürünün merkezi olarak gösterilen, büyük bir opera geleneği olan İtalya'da doğan Verdi kendi stilini bulmakta Wagner'e göre oldukça avantajlıydı. Wagner'in ise Almanca konuşan ülkelerde geçerli olan ama Dünya'da geçerliliği olmayan "Deutsches Singspiel"den kurtulması gerekiyordu. Mozart'ın "Saraydan Kız Kaçırma" ve "Sihirli Flüt"; Beethoven'ın "Fidelio" ve Weber'in "Freischütz" operaları dışında 1830'larda dünyaca kabul edilen Alman operaları yoktu. (Ulrich Konrad, Mainpost – Wagner gegen Verdi – Vergleich der Genies, Almanya, 21.05.2013, Sayfa 2) Wagner, Alman operasına yeni bir tarz kazandırmak istiyordu. Bütün imkânları ve gelenekleri kullanarak yeni bir Alman operası yarattı. Bu yüzden Die Feen (Periler) ve Liebesverbot (Aşk Yasağı) operaları, İtalyan Bel Canto³⁴ etkisinin net görüldüğü bu eserler, Wagner'in kendi stilini bulması açısından çok önemlidirler. Rienzi'de oluşmaya başlayan ve Uçan Hollandalı operasından itibaren net görülen Wagner stil olarak kendine Beethoven'ın tek operası olan "Fidelio"yu örnek almıştır. Daha sonra gelecek olan operalarda yeni deneylere yer bırakmayacaktır.

Verdi ise başta kendisine kolaylık sağlayan büyük İtalyan Opera geleneği ile zamanla sorun yaşamaya başlamıştır. Zamanla İtalyan Operası'na hâkim olan arya ve recitatif kuralını esnetmiş ve Don Carlos ile bu kuralı yıkmıştır. Don Carlos'da kullandığı bu özgürlük ilk eserlerine kıyasla orkestranın önemini arttırmış ve eserine karakter derinliği vermiştir. Otello'da daha da ileri giderek Wagner'in kesintisiz müzik prensibini kabul eden Verdi Otello için "Ben de kendi Parsifal'im yazdım" demiştir.

³⁴**Bel Canto:** Kelime anlamı olarak güzel şarkı söylemek olan, 1810 – 1845 yılları arasında İtalya'da ortaya çıkmış bir tabirdir, güzel şarkı söylemeyi ve klasik şarkı söyleme tekniğini benimseyen bir dönem besteleri, tekniği ve yorum tarzıdır.

Örnek4.2.Erdem Baydar Fidelio’da Don Pizarro rolünde.(Meiningen,2009)

Wagner için “Gesamtkunstwerk” çok önemlidir. Buna ulaşabilmek ve müziksel anlatımda kesintileri engellemek için reçitatif –arya kavramından uzak durur. Olayları ve sahneleri birbirine bağlamak için “Leitmotiv” sisteminden faydalanır çünkü müzik çaldığı sürece her şeye inanırız. (HolgerNolze, Zusammenfassung Wagner – Verdi Wir, Yayın Evi Hoffmann Campe, 2013, sayfa 92) Günlük hayatta insanların aynı anda konuşmadıkları; birinin konuşurken diğerinin dinlediği gerçeğini vurgulayarak “ensemble” kavramını reddeder. Sadece “Die Meistersaenger von Nürnberg” eserinde bir istisna yapar. Bu eserde kullanmış olduğu büyük füg, opera tarihinin en güzel ansambllarından biridir. Bu eser dışındaki eserlerde kullanılan, birlikte söyleme durumu, “Rienzi” operasındaki isyan sahnesinde olduğu gibi günlük hayattan bir kesittir. Bu isyan sahnesinde aynı anda farklı şeyler tartışmakta olan gruplar, gerçek bir ansambldan ziyade aynı anda bağırp çağırın, birbirinden bağımsız insanlar grubudur.

Ünlü rejisör Peter Konwitschny 2001 yılında İsviçre Gazetesi, “Neuen Züricher Zeitung” tarafından yapılan söyleşide Verdi ve Wagner arasındaki benzerlikler ve farklar üzerine şunları söylemiştir:

“Verdi’nin “Otello” ve “Falstaff” dışındaki operalarına baktığımızda, onların basit bir yapıda olduklarını görüyoruz. Melodiye genelde polifon olmayan bir şekilde eşlik edildiğini görüyoruz. Wagner’in eserlerinde ise genelde ana melodi şarkıcı değil orkestra tarafından seslendiriliyor, şarkıcının sesi ve söylediği melodi,

orquestra polifonisi içindeki enstrümanlardan sadece biri oluyor. Verdi için ise şan melodisi bütün problemlerin ve duyguların dışı vurumudur; şan en önemli unsurdur ve eşlik yani orkestra tamamen ondan sonra gelir. Ancak “Otello” ve “Falstaff” Verdinin diğer operalarından farklıdır ve Wagner’in operalarına benzer. Onlar Almanlar için de büyük şaheserlerdir.” (Michael Schmidt, Die Opern- Antipoden, Wagner oder Verdi (1/2) Deutschlandfunk 31.12.2012 Sayfa 4.)

Richard Wagner Almanya’da nasıl tanınıyorsa, Giuseppe Verdi de kendi ülkesi İtalya’da o şekilde tanınır: “Müzikal dramaturjinin büyük devrimcisi”. Her ikisi de ömrünü müzik dramasına adanmışlardır. Zaten bu bestecilerden sonra Avrupa’da opera, müzik tiyatrosu olarak anılmaya başlar. Verdi müzikli dramayı operanın devamının garantisi olarak kullanırken, Wagner yenedünya düzenin yaratılması için bir araç olarak görür. Her iki besteci de ifade yollarını kurallardan ve bağlardan arındırmaya çalışmış, müzikte dramatizme önem vermiştir. Reçitatif-arya bağlarını kırarlar ve hatta armoni kurallarını esnetirler. (Johannes Schenke, Otello trifft Wotan: Die Vollendung des Musikdramas beiderseits der Alpen, Yayın Evi Invoco, Homburg, 2012 Sayfa 35 – 41) Her iki besteci de daha önceden opera dünyasında hakim olan “star şarkıcıya eşlik eden orkestra” oluşumunu reddederler. Konuya sadık kalmak ve hikâyeye uygun bir konu gelişimi, her iki besteci için de art arda gelen güzel şarkılar demetinden önemlidir.

Her iki besteci de kendilerinden sonra gelecek olan opera dünyasını etkiler. Özellikle Wagner’in etkisi opera sınırlarını da geçerek tüm klasik müzik dünyasını temelden sarsar. Özellikle “Tristan Akoru” ile çözünmesi gereken bir disonans akoru, çözünmeyerek Tristan ve Isolde arasındaki imkansız aşkı ve bir araya gelemeyen aşıkları betimlemiştir. Sadece ikinci perdede aşıklar bir araya gelmek üzereyken çözülmeye yaklaşan armoni, aşıklar bir araya gelemediği için yine çözülmez. Tristan Leitmotivi olarak kullanılan bu çözülmeyen akor metodu, gerçi daha önce Bach, Mozart ve Beethoven gibi besteciler tarafından kullanılsa da Wagner’in partisyonda yazdığı gibi ağır ve yedirerek bütün bir eser boyunca defalarca ana tema olarak kullanılmamış, bu boyutta vurgulanmamıştır.

Örnek: 4.2. Wagner'in Tristan Akoru

Tristan Akoru Wagner'in 1865 yılında sahnelenmiş eseri olan Tristan Isolde operasında kullandığı "leitmotiv" akordur. Eserin henüz ikinci ölçüsünde Çelli ve bakır sazlar tarafından "yavaş ve oturaklı" bir biçimde çalınır. Armonik olarak bugüne kadar hala tam olarak açıklanamayan akorun kendinden sonraki müzik dünyasını etkilediği bir gerçektir. Bu akoru

Tristan akorunu analiz etmek için farklı yollar kullanılabilir: Sol diyez'in , la'ya çözüldüğü varsayılırsa akor fa, si, re diyez, la olur. Bu arttırılan terzquart akor şöyle incelenebilir:

1. Basamak Teorisine göre bu akor, la minör yedili akorun (si,re,fa,la) terzinin re'den re diyeze arttırıldığı 2. basamağıdır (re - re diyez) .
2. Fonksiyon Teorisine göre ise la minör çift dominant yedili akorun (si,re diyez, fa diyez, la) fa diyezden fa'ya eksiltilmesidir.
3. Daha nadir fikir ise bu akorun altdominant üçlü tınının 6'lı ajoutee'sinin (yani re, fa, la, si) temel ton re'den re diyeze arttırılmasıdır.

Örnek: 4.3. Beethoven Sonat Opus 31 de" Tristan akoru"

Orkestra düzenini homojen tını guruplarına göre yeni yapılandırma, kontrastlar, enstrümanların gruplardan bağımsız olarak birbirleriyle karıştırılması, insan sesinin ve solist enstrümanların orkestraya dâhil edilmesi gibi yeni uygulamalar ile oluşan “senfonik orkestra stili” Wagner ve Verdi’nin müzik dünyasına kazandırdıkları yeniliklerdir.

Verdi’nin “ bu eseri sadece kendim için yazdım” dediği son operası “Falstaff” kendisinden bir yıl sonra bestelenecek olan Debussy’nin “L’apres-midi d’unfaune” eserini derinden etkilemiş; ekspresyonizmin ayak seslerinin duyulmaya başlanmasını sağlamıştır.

Wagner de, akorların çözülme zorunluluğunu ortadan kaldırması, homojen tınının kesintisiz devamı, ideali ve yeni enstrümantasyon teknikleri ile kendisinden sonra gelecek Bruckner gibi birçok yenilikçi besteciye ilham kaynağı olmuş ve Schönberg ve Berg gibi bestecilerin dâhil olduğu “Yeni Viyana Okulu’nun atonal müziğinin,on iki ton sisteminin önünü açmıştır.

Her iki bestecinin orkestra çalgılarındaki seçimleri de oldukça birbirine benzemektedir: Her iki besteci de dramatik ve üzgün melodileri kornoya yazarlar. Wagner obuayı özellikle kalpten gelen iç çekişler için kullanır. Bu konuda da paralellik gösteren Verdi, Il Trovatore’de olduğu gibi Aida’da da obuaya, en hassas melodi olan Aida’nın leitmotiv’i, “oh patria mia” aryasının melodisini vermiştir. Verdi’nin ustaca flüt kullanımı ve Wagner’in koyu tahta bakır sazları kullanışı, her iki bestecinin de nefesli sazlara ne kadar önem verdiğini gösterir. (Wolfgang Witzmann, Grundzüge der Instrumentation in den Opern Verdis und Wagners, 1972, Sayfa 325 – 326)

Verdi ve Wagner eserlerinde kullandıkları şarkıcı ses gurupları ve karakter ilişkisinde de aynı İtalyan geleneklerini kabul eder. Slav operalarının aksine başkahraman ve iyi karakter,genelde tenor veya sopranodur. Mezzo-soprano anne ya da yaşlı kadın,bas, kral yada rahip rolünü üstlenir. Mezzo-soprano ve

bariton, entrikalarla ilgilenen kişilerken, kontr-alto ise yaşlılığın bilgeliğine sahiptir. Ancak “Il Trovatore” eserinde Verdi bir adım daha ileri giderek şarkıcıların alışılmış geleneksel ses gruplarıyla yetinmeyerek, onları daha da sınırlarını zorlamaya yönlendirmiştir. Özellikle tenor karakterden istediği, İtalyan opera sanatında o ana kadar kullanılmamış olan koyu, baritonal renkte orkestrayı delip geçen metalik tını, Wagner’in operalarında kullandığı “Helden Tenor” kavramı ile aynıdır. (Johannes Schenke, Otello trifft Wotan: Die Vollendung des Musikdramas beiderseits der Alpen, Yayın Evi Invoco, Homburg,2012, Sayfa 37 - 38)

Wagner’in Ring’indeki“Kader Perilerinin Kraliçesi Erda”, Il Trovatore’deki Azucena rolü ile; Walküre’deki Wotan’ın entrika sever eşi Fricka da Don Carlo operasındaki Eboli ile inanılmaz derecede benzeşir. Wagner’in Ring trilojisinin başkahramanı Wotan ile Verdi’nin Don Carlos Operasındaki Flippo rolünün ses aralığı, karakter ve yapı olarak neredeyse aynıdır. Son eserlerinden olan Otello Operasında Otello rolü kullanılan ses aralığı, istenen tını ve cümle yapıcıkları açısından Wagner’in helden tenor rollerinden bir farkı yoktur bile denilebilir. Bu yüzden Verdi’nin Otello eserini repertuarına dâhil etmiş bir sanatçı, hemen hemen her zaman Wagner operalarını da repertuarına dahil eder.

Otobiyografisinde sekiz yüz kereden fazla Otello rolünü söylediğini belirten “Mario del Monaco” sadece İtalya’da İtalyan operaları söylediği genel kanısının aksine, Almanya’da defalarca Wagner helden-tenor rolleri söylemiş, Wagner ailesi tarafından Bayreuth festivaline seçilmiştir. Geçirdiği talihsiz bir trafik kazası nedeni ile Bayreuth festivaline çıkamasa da Mario del Monaco Almanya’da tarihin gelmiş geçmiş en büyük Wagner Helden Tenoru olarak bilinir. Del Monaco gibi Placido Domingo, James Mc Cracken, Dolara Zajick, Waltraud Meier, James Moris, Eric Halfvarson, Brigit Nilsson gibi birçok Verdi ustasının aynı zamanda Wagner operalarını da repertuarlarına dahil etmeleri ve her iki repertuarı da aynı süre içinde başarı ile seslendirmeleri; bu iki bestecinin stil, yorum, fraz, açısından eserlerini seslendirmek için gereksinim duydukları ses tipi olarak hiç de birbirlerinden uzak olmadıklarının kanıtıdır.

Her iki besteci de kendi ülkelerinde milliyetçiliği temsil ederler. Verdi'nin Nabucco, I Lombardi ve Ernani operalarının koroları onun, neden daha 1840'lı yıllarda ünlü olduğunu açıklar. "Va pensiero sull'alidorate", "O Signore dal tetto natio" ve " Si ridesti il Leon di Castiglia" koralleri o sırada parçalanmış ve birleşme umudu ile yanıp tutuşan İtalyan ulusunun gizli marşları olmuştur. Zaten Verdi ismi Risorgimento (İtalya'nın tekrar birleşmesi fikri) taraftarları arasında V.E.R.D.I. "Vittorio Emanuele Re d'Italia"(İtalyanın kralı Vittorio Emanuele'dir) olarak kullanılmaktaydı. Verdi Nabucco eserinde Babilon'da esir olan Yahudileri üzerinden, tamamı parçalanmış ve işgal altında olan İtalya'yı ve acı çeken İtalyan halkına gönderme yapmıştır. Bu yüzden "Va pensiero sull'ali dorate" korali hala İtalya'nın birliğini temsil eden marş niteliğindedir.

Wagner de kendi ülkesinde milliyetçiliğin en önemli sembol isimlerindendi. "Va pensiero" İtalyanlar için ne ise, Wagner'in Die Meistersinger von Nürnberg operasındaki başkahraman Hans Sachs'ın "Wach auf" (Uyan!) ayağı da Almanlar için odur. Esasen Protestanlığın kurucusu Martin Luther'in yol gösterimiyle uyanan halkı betimleyen bir Hıristiyan tekstine dayanan bu aya; aslında şunu der:

"Ey Alman Halkı uyan, uyan ve kalk ayağa" (Friedrich Diekmann, "Wagner – Verdi Geschichte einer Unbeziehung" Siedler Yayın Evi, Berlin 1989, Sayfa 49.)

Hitler rejiminin "Erlösungskunst und Befreiungspolitik" konsepti (Kurtuluş Sanatı ve Özgürleşme Politikası) Wagner'in "Die Kunst und die Revolution" ve "Das Judenthum in der Musik" kitaplarını temel alır. "Uçan Hollandalı" operasında lanetli Hollandalı'nın ölümsüzlük lanetinden kurtulma reçetesini 13. Yüzyıl Hıristiyan Ahasvers-Sonsuz Yahudi hikâyesinden alır. Çarmıha gerilen İsa ile dalga geçen Yahudi Ahasveros (yada Ahasverus) aynı Hollandalı gibi sonsuz yaşama mahkum edilmiştir. Ölmek ister ancak ölüm onu almaz. Hollandalı (Ahasvers) sadece günahı bağışlandığı zaman ölebilecektir, yani ölüm üzerlerindeki lanetin kalkmasının belirtisidir. Wagner'e göre lanetli olan Yahudi halkının tek kurtuluşu yok olmaktır. Yahudileri yok etmek onlara yapılabilecek

en büyük iyiliktir. (“Das Judenthum in der Musik”).Yahudileri Alman haklının en büyük düşmanı olarak gördüğünü açıkça yazan Wagner’in Operaları, makale ve kitapları ölümünden sonra Wagner’in ikinci kızı Eva ile evli olan Steward Chamberlain³⁵ tarafından yorumlanmış ve bunlar 20. Yüzyıl Alman milliyetçiliğinin temel taşları olmuştur.

Her iki besteci de geride ülkelerine birer bina yapıtı bırakmışlardır. Hayatının son yıllarını çılgınca bir arzu ile bir festival binası yapılmasına adayan Wagner’in bu hayali 1875 yılında gerçek olmuş; 1876 yılında Ring’in Bayreuth Festival Binasında sahnelendiğini görmüştür. Hala günümüzde de Wagner’in eserlerinin sahnelendiği ve her yıl on binlerce Wagneryanı kendisine çeken bu festival binası, Alman kültürünün vazgeçilemez öğelerinden biri olmuştur.

Alman meslektaşısı Wagner gibi Verdi de halkına bir bina bırakmıştır: Casa di Riposo - Yaşlı Müzisyenler için Huzur Evi. Hayatının sonbaharında müzik bestelemeye ara verse bile tamamlanana kadar yapımına ara vermediği Casa di Riposo’nun bahçesinde, Verdi ve çok sevdiği ikinci eşi Giuseppina Strepponi-Verdi üst üste yatarlar.

Opera dünyasının vazgeçilmezleri arasına girmiş birçok operalar bestelemiş Wagner ve Verdi’nin besteleri dışında, halklarına yadigâr bıraktıkları bu binalar en büyük eserleri aralarında gelir.

³⁵**Steward Chamberlain:** Tam adı ile Houston Stewart Chamberlain olan 1855 – 1927 tarihleri arasında yaşamış politik bilimci ve yazar. Richard Wagner’in ikinci kızı Eva ile evlenmiştir.

BÖLÜM 5: SONUÇ

On dokuzuncu yüzyılın yarısından sonuna kadar olan zaman dilimi; operanın altın çağı olarak kabul edilir. Bu dönemde Avrupa'nın birbirine zıt iki ayrı ülkesinden çıkan besteciler, Richard Wagner ve Giuseppe Verdi müzik anlatım tarzları, dramaya verdikleri değer ve metodları ile ilk bakışta fark ettiğimizden daha çok birbirlerine benzemektedirler.

Geldikleri ülkelerin farklı müzik gelenekleri, müziğe farklı bakış açıları olsa da; her iki besteci de içeriği ve dramayı her şeyin üstünde tutmuşlardır. İlk eserlerinde birbirlerinden çok farklı olan bu büyük besteciler; aynı amaçlar için savaş verdiklerinden; aynı araçları kullanmışlar ve gittikçe birbirlerine benzemişlerdir. Her iki besteci de müziğin kesintisiz akabilmesi, vermek istedikleri mesajları daha net verebilmeleri için kendilerini sınırlandıran kuralların birçoğunu yıkmışlardır. Bu sayede zamanla on dokuzuncu yüzyılın ikiz devlerine dönüşen besteciler aynı kaygılarla farklı yollardan aynı şeyleri denemişlerdir. Bunu yaparken kendilerinden sonra gelen bestecilere örnek olmuşlar; bizlere daha özgür bir müzik anlayışının ulaşmasını sağlamışlardır. Leitmotiv, kesintisiz müzik, insanlığın temel sorunlarına çare bulmaya çalışmak gibi "Drama Operası"nın temel kurallarında aynı olan bestecilerin, halklarına kendilerinden bir yapı bırakma kaygıları bile aynıdır.

Geçtiğimiz sene iki yüzüncü doğum yılları kutlanan, birbirlerine ikiz kadar benzeyen Wagner ve Verdi'nin eserleri drama ve opera var oldukça var olacak; zamandan bağımsız konuları ve müzik dramaları ile bizleri şaşırtmaya devam edecektir.

BÖLÜM 6: YÖNTEM

6.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu araştırmada kaynak taraması yapılarak, betimsel araştırma tekniğinden yararlanılmıştır.

6.2. VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplamak için yazılı kaynak taraması yapılmış; konuyla ilgili makaleler, kitaplar, ansiklopedilerden yararlanılmış; yurtiçi ve dışında konuyla ilgili uzmanlar ve sanatçılar ile röportajlar gerçekleştirilmiştir.

6.3. EVREN VE ÖRNEKLEM

6.3.1. Evren

Bu araştırma evren olarak İtalyan ve Alman Opera bestecilerinin hayatları ve eserleri kullanılmıştır.

6.3.2. Örneklem

Bu sanat çalışması raporunda örneklem olarak Richard Wagner ve Giuseppe Verdi'nin hayatları ve opera eserleri kullanılmıştır.

KAYNAKÇA

- Arluke, A; B. Sax (1992) *Understanding Nazi Animal Protection and the Holocaust*. In: Anthrozoös. H. 5
- Böpple(1923). *Die Protokolle der Weisen von Zion und die jüdische Weltpolitik*. München
- Budden, Julian (2000). *Verdi – Leben und Werk*. Philipp Reclam jun., Stuttgart
- Busch, Hans (1986). *Verdi Boito Briefwechsel*. Fischer Verlag ISBN 3-362-00008-8 Frankfurt am Main
- Diekmann, Friedrich (1989). *Wagner, Verdi Geschichte einer Unbeziehung*, Siedler verlag GmbH, Berlin.(s.44-49)
- Fest, Joachim (2002), *Hitler: Eine Biographie*. Ullstein, Berlin Neuausgabe Spiegel-Verlags. Hamburg (s.1-50)
- Friedrich Nietzsche: *Der Fall Wagner*. Abschnitt 4
- Gerhard, Michael Walter (2001). *Verdi-Handbuch*. Metzler, Baerenreiter Verlag Schweikert (s.315)
- Hanslick, Eduard. (1911) *Aus meinem Leben*. Holsinger Verlag. Berlin (s. 27)
- Kerner, Dieter (2006). *Große Musiker – Leben und Leiden*. Marixverlag,. Wiesbaden (s. 425)
- Klee, Ernst (2006). *Das Kulturlexikon zum Dritten Reich: Wer war was vor und nach 1945*. Fischer Verlag. Frankfurt am Main. (s.636)

- Konrad, Ulrich (21.05.2013). *Mainpost- Wagner gegen Verdi: Vergleich der Genies*. Deutschland (s.2-8)
- Kurzke Hermann, (1995). *Achtung Europa! Thomas Mann*. S. Fischer Verlag. Frankfurt am Main (s.342)
- Lippman, Friedrich (1972). *Colloquium Verdi-Wagner- Rom*. Böhlau Verlag, Köln –Wien (s.9-14)
- Nietzsche, Friedrich (1911). *Nietzsche contra Wagner*. T. N. Foulis. Edinburgh and London. (s.47)
- Prawy, Marcel (1982) *Nun sei bedankt. Richard Wagner Buch*. W. Goldmann Verlag. München. (s. 13)
- Rattner, Josef (1986) *Wagner im Lichte der Tiefenpsychologie. Richard Wagner Handbuch*. Ed. Ulrich Müller, Peter Wapnewski. Alfred Körner. Stuttgart (s.777-791))
- Schenke Johanne (2012). *Otello trifft Wotan: Die Vollendung des Musikdramas beiderseits der Alpenvons-Zweite Auflage*. InvocoVerlag ISBN 9783-938165-287 BoD, Homburg Deutschland. (s.35-41)
- Schmidt, Michael (31.12.2012). *Deutschlandfunk- Essay und Diskurs- Wagner oder Verdi? (1/2) Die Opern-Antipoden* Deutschland (s.4-6)
- Witzenmann, Wolfgang (1972) *.Grundzüge der Instrumentation in den Opern Verdis und Wagners*. Analecta Musicologica. Basel. (s.325 – 326)